Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראשען | הײנט 8 זײטען.

נײער פאלקסבלאט

אומפארטײאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צײטונג

Nr. 5 | Łódź, Poniedziałek 6 stycznia 1930 | אכטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, ו' טבת תר"צ | Nr 5

Adres Redakcji i Administracji Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71 | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 224-71

9. ציוֹנ. לאנד-צוזאמענפאהר אין פוילען

גרויסע רעדע פון פרעז. נחום סאקאלאוו

וואַרשאַ, 5 (י.ט.א. טעלעפאָניש). צום 9. ציוניסטישען לאנדעס-צוזאַמענפאָהר, וועלכער איז היינט בייטאָג געעפענט געוואָרען, זיינען געקומען 240 דעלעגאַטען, זיי טיילען זיך איין אין דריי כמעט גלייכע גרופּען: על המשמר, עת לבנות און רעוויזיאָניסטען. די „אונאָפּהענגיגע" זיינען פאַר־טראָטען דורך 18 דעלעגאַטען.

דעם צוזאַמענפאָהר האָט געעפענט דער פאָר־זיצער פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין פוילען, ה' לעאָן לעוויטע. ער האָט בעגריסט דעם פּרעזידענט פון דער וועלטליכער ציוניסטישער עקזעקוטיווע, ה' נחום סאָקאָלאָוו און די מיטגלי־דער פון דער קרן־היסוד־דעלעגאַציע, ד"ר אַלעק־סאַנדער גאָלדשטיין און דעם געווזן בירגערמייס־טער פון תל־אביב, ה' דוד בלאָך. אין זיין ווייטערדיגער רעדע האָט ער אָנגעוויזען אויף די שוועריגקייטען, וואָס ס'האָט געהאַט דער צ. ק אין זיין אַרבייט צוליב די מחלוקות צווישען די פאַרשידענע ציוניסטישע גרופּען. ער שטעלט אָבער פעסט, אַז די ציוניסטישע אָרגאַניזאַציע שטעהט אונערשיטערט און איז נישט אַנטמוטיגט, זי פיהרט איצט איהר אַרבייט אין'ם צייכען פון די לעצטע א"י געשעהענישען. אַלס די וויכטיגסטע אויפגאַבע פון דער ציוניסטישער פּאָליטיק אין לאַנד בע־טראַכט ער איצט די אוניפיקאַציע פון דער אָרגאַ־ניזאַציע. די קאָנסאָלידאַציע אַרבייט ווערט געפיהרט; הגם זי טרעפט אָן אויף גרויסע שוועריגקייטען וועט זי דאָך דורכגעפיהרט ווערען. צום סוף רעדט ה' לעוויטע וועגען דער נויטיגקייט צוצוגעוואוינען זיך צו די נייע בעדינגונגען פון מיטאַרבייט מיט די אַגענץ־מיטגלידער א. א. וו.

נאָכדעם האָט דאָס וואָרט בעקומען דער פּרע־זידענט פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע נחום סאָקאָלאָוו. דער צוזאַמענפאָהר האָט איהם איינגע־אָרדענט אַן אויסערגעוועהנליכע אָוואַציע, וועלכע האָט בעדויערט עטליכע מינוט. ה' סאָקאָלאָוו האָט געהאַלטען אַ גייסטרייכען רעפעראַט, וועלכער איז געווען אַ מייסטערווערק און האָט די גאַנצע צייט פון זיין רעדע געהאַלטען דעם גאַנצען זאַל אין שפּאַנונג.

אין זיין רעדע האָט זיך סאָקאָלאָוו אָפּגע־שטעלט אויף דער פראַגע וועגען שוץ און זיכער־קייט אין א"י, וועגען ענטשעדיגונג פאַר די געליט־טענע אין א"י, טעטיגקייט פון הילפסקאָמיטעט, כותל־מערבי, אויספאָרשונגס־קאָמיסיע, צווייטע בריטישע קאָמיסיע, מעגליכקייט פון אַ נייער עליה און ברית שלום.

סאָקאָלאָוו שטעלט פעסט, אַז אַלע ציוניסטישע עקזעקוטיוועס זיינען תמיד געשטאַנען אויף דער וואַך פון שוץ און זיכערקייט אין א"י. ליידער איז די שוץ שוין צום 3־טען מאָל פערלעצט געוואָרען. מ'דאַרף זיך נישט אַריינלאָזען אין פלפול וועגען די שולדיגע, נאָר זעהן צו ברענגען נוצען פאַר דער צוקונפט. סאָקאָלאָוו האָט צוטרוי צו דער מאַנדאַ־טען־מאַכט אין האָפט, אַז די לאַגע וועט זיך ענ־דערן צום גוטען.

די פראַגע וועגען די ענטשעדיגונגען פאַר די געליטענע אין א"י איז זעהר אַ קאָמפּליצירטע און ענטהאַלט פיל יורידישע שוועריגקייטען. אין רשות פון דער עקזעקוטיווע געפינען זיך די בעסטע יורידישע כוחות.

די הילפס־אַקציע איז פערענדיגט און די ציונ. אָרגאַניזאַציע געהט אַריבער צו נאָרמאַלער אַרבייט.

וואָס נוגע די פראַגען וועגען כותל מערבי, זאָגט סאָקאָלאָוו, וועט זיך מיט איהר פערנעהמען אַן אינטערנאַציאָנאַלע קאָמיסיע, און ווען זי זאָל אפילו בעשטעהן פון טאָטערן — וועלען מיר זיגען.

לגבי דער אַרבייט פון דער אויספאָרשונגס־קאָמיסיע האָט זיך די יודישע בעפעלקערונג בע־צויגען מיט צופיל נערוואָזיטעט. די אַראַבער האָ־בען אַרויסגערוקט די פראַגען וועגען באַלפור־דעקלאַראַציע און מאַנדאַט, אָבער מיט די ענינים וועט זיך פערנעהמען די צווייטע קאָמיסיע, וועלכע ס'האָבען פאָרגעלעגט לאָיד דזשאָרדזש, באַלפור און גענעראַל סמוטס, הינטער וועלכע עס שטעהט די ענגלישע געזעלשאַפטליכע מיינונג.

נאָך זיין רעפעראַט האָט סאָקאָלאָוו פערלאָזט דעם צוזאַמענפאָהר און איז אָפּגעפאָהרען קיין קראָקאָ, וואו ס'קומט פאָר דער צוזאַמענפאָהר פון די מערב גאַליציאַנער ציוניסטען.

דער צוזאַמענפאָהר האָט בעקומען בעגריסונ־גען פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע אין לאָנ־דאָן, פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין גאַ־ליציען, פון די צענטראַלע קרן'ס, פון מזרחי, פון דער יודישער קהלה און פון אַ רייה געזעלשאַפט־ליכע אינסטיטוציעס און געזעלשאַפטליכע טוער.

אויף דער ערשטער זיצונג פון צוזאַמענפאָהר זיינען געמאַכט געוואָרען הזכרה'ס נאָך די פער־שטאָרבענע: דעפּ. דאַווידזאָן, דעפּ. פּראָסטיג, דעפּ. ד"ר רייך, אַדוו. סטאַבסקי, לואי מאַרשאַל און זשאַן פישער.

אין דער צווייטער זיצונג איז אין אָנהויב געשטאַנען די פראַגע וועגען וואַהל פון אַ פאָר־זיצער. עס זיינען אַריינגעטראָגען געוואָרען צוויי פאָרשלאָגען: פון עת לבנות — צו וועהלען 3 פאָר־זיצער און פון על המשמר — צו קלויבען 4 פאָר־זיצערס. נאָך אַ לענגערע דיסקוסיע איז מיט 194 שטימען אָנגענומען געוואָרען דער פאָרשלאַג וועגען 3 פאָרזיצערס.

די גרעסטע אינטערנאציאנאלע קוֹיהלען-קאנפערענץ

ווערט הײנט געעפענט אין גענף

גענף, 5. (ספּ. טעל.) אין אינטערנאַציאָנאַלען אַרבייטס־אַמט אין גענף עפענט זיך מאָנטאַג די גרעסטע אינטערנאַציאָנאַלע קוֹיהלען־קאָנפערענץ, וואָס איז ווען אַמאָל פאָרגעקומען. די קאָנפערענץ קומט זיך צונויף לויט אַ בעשלוס פון פעלקער־בונד צוליב דער שווערער לאַגע, אין וועלכער עס געפינט זיך די קוֹיהלען־אינדוסטריע אין דער גאַנצער וועלט.

צו דער קאָנפערענץ וועלכע וועט דויערן צוויי וואָכען זיינען געקומען 120 דעלעגאַטען פון די 9 וויכטיגסטע לענדער, וואו עס ווערען פּראָדוצירט קוֹיהלען. די קאָנפערענץ וועט אויסאַרבייטען אַן אינ־טערנאַציאָנאַלען אָפּמאַך וועגען דער אַרבייטס־צייט און די לוינען אין דער קוֹיהלען־אינדוסטריע.

קרבן פון דיסעלדארפער וואמפיר

זאל האבען דערקענט דעם מערדער אויף דער גאס

דיסעלדאָרף, 5. (ספּ. טעל.) דיסעלדאָרף געפינט זיך אונטער'ן רושם פון אַ נייער סענסאַציע, אין צוזאַמענהאַנג מיט די מאַסען־מאָרדען פון אונ־אַנטדעקטען לוסט־מערדער. אַ געוויסע פרוי מוירער וועלכע איז בשעתו בעפאַלען געוואָרען דורכ'ן מער־דער און איז על פי נס ניצול געוואָרען פון זיינע הענד, האָט ערקלערט, אַז זי האָט אויף דער גאַס דערקענט דעם מערדער. זי איז אָבער בשעת מעשה אַזוי געוואָרען איבעראַשט אַז זי האָט נישט בעוויזען איהם צו פערהאַלטען. איצט האָט די פרוי מוירער אָפּגעגעבען ערקלערונגען אין דער פּאָליציי. זי ער־קלערט קאַטעגאָריש אַז זי האָט דעם מערדער געזעהן אויף איינער פון די דיסעלדאָרפער גאַסען און בעשרייבט גענוי זיין אויסזעהן.

יודיש מיט לאטײנישע בוכשטאבען אין רוסלאנד

די פּאָלעמיק פאַר און געגען דער רעפאָרם

מאָסקווע, (י. ט. א.) אין די יודישע קאָ־מוניסטישע קרייזען ווערט איצט ברייט דיסקוטירט דער פּלאַן וועגען פערבייטען דעם יודישען אַלף־בית מיט לאַטיינישע בוכשטאַבען. די אָנהענגער פון אָפּשאַפען דעם יודישען אַלף־בית ווייזען אָן, אַז דער יודישער אַלף־בית פערמאָגט אַ גרויסע צאָהל אונבעקוועמליכקייט, און אַז איצט, ווען עס ווערט נעפּלאַנט אין רוסלאַנד צו פערבייטען דעם רוסישען שריפט מיט לאַטיינישען, דאַרף דאָס זעלבע אָנגעווענדעט ווערען בנוגע דעם יודישען שריפט.

עס זיינען אָבער צווישען די יודישע קאָמו־ניסטישע טוער פערהאַן אַזעלכע, וואָס זיינען גע־גען דער פערבייטונג פון יודישען אַלף־בית מיט דעם לאַטיינישען. די דאָזיגע געגנער ווייזען אָן, אַז בלויז אַ קליינע צאָהל יודען אין רוסלאַנד קע־נען איצט לייענען און שרייבען אויף שפּראַכען וואָס בענוצען דעם לאַטיינישען שריפט.

אויב מען זאָל איצט פערבייטען דעם יודי־שען מיט'ן לאַטיינישען, וועט זיך שאַפען אַזאַ לאַגע, אַז די גרעסטע צאָהל יודען אין ראַטען־פאַרבאַנד וועלען פערוואַנדעלט ווערען אין פשוט'ע ם־הארצים, וואָס וועלען אויפהערען צו קענען לייענען און שרייבען.

ריקאוו אויפ'ן ארט פון טשיטשערינ'ען

אנטאנאוו-אווסיעיענקא — געזאנדטער אין ווארשא

בערלין, 5־ (ספּ. טעל.) פון מאָסקווע טיילט מען מיט, אַז אַלס פערטרעטער פון טשיטשערינען אויפ'ן אָרט פון פאָלקס־קאָמיסאַר פאַר אויסערליכע ענינים איז ענטגילטיג בעשטימט אַלעקסיי ריקאָוו.

אַנטאָנאָוו־אָווסיעיענקאָ איז בעשטימט געוואָרען אַלס געזאַנדטער פון די סאָוויעטען אין וואַרשאַ.

קאלאנעל לאורענס ווידער אויף דער ארענע

ירושלים, 5 (י.ט.א. טעלעגראַפיש). עס זיינען דערהאַלטען געוואָרען ידיעות, אַז דער בע־ריהמטער קאָלאָנעל לאָורענס האָט געמאַכט אַ רייזע איבער סיריען, איראַק און טערקיי, א. נ. פון עדוואַרד טאָמפּסאָן. די רעגירונג פון איראַק האָט בעפוילען צו פערמאַכען די גרענעצען און לאָורענס'ען צו אַרעסטירען.

אויפרײס פון בענזין

אומגעקומען עטליכע קינדער

לאָנדאָן, 5. (ספּ. טעל.) אין דער פאָר־שטאָט לאָנדאָן האָט אויפגעריסען אַ פעסעל מיט בענזין. נעבען אָרט פונ'ם אויפרייס האָבען זיך גע־שפּילט עטליכע קינדער. 3 פון די קינדער זיינען דערהרגעט און 6 שווער פערוואונדעט געוואָרען.

הונגער-שטרײק אין גרויסען בערלינער ווירכאוו-שפּיטאל

בערלין, 5 (ספּ. טעל.) זייט עטליכע טעג קומט פאָר אין גרויסען ווירכאָוו שפּיטאָל אין בער־לין אַ הונגער־שטרייק פון די קראַנקע. דער שטרייק איז אַרויסגערופען דורך דער שלעכטער ערנעהרונג פון די קראַנקע, וואָס די אַדמיניסטראַ־ציע האָט איינגעפיהרט צוליב שפּאָרזאַמקייטס־טעמים. אַ דעלעגאַציע פון די קראַנקע פיהרט אונטערהאַנדלונגען מיט דער דירעקציע וועגען ליקווידירען דעם הונגער־שטרייק.

10 קינדער דערטרונקען געווארן

קאָפּענהאַגען, 5. (ספּ.טעל.) פון מאַלמע מעלדעט מען, אַז נעכטען זיינען דערטרונקען גע־וואָרען אין טייך פליאַן אין דרום־שוועדען צעהן יונגלעך אין עלטער פון 6 ביז 8 יאָהר.

זיי האָבען זיך גענליטשט אויפ'ן טייך, נאָר עס זעהט אויס, אַז דאָס אייז איז געווען צו שוואַך און עס האָט זיך איינגעבראָכען.

פון א דינסט — א מיליאנערקע

ניו־יאָרק, 5. (ספּ. טעל.) אַ טשעכישע דינסט, וועלכע איז מיט איינִיגע יאָהר צוריק אַרויסגעפאָהרען קיין אַמעריקאַ, האָט איצט גע־ירש'נט אַ ריזיגען פערמעגען אין ווערט פון 26 מיליאָן דאָלאַר.

די דינסט איז געווען אָנגעשטעלט ביי דעם מיליאָנער סאַווין, וועלכער האָט זיך אין איהר פערליבט און מיט איהר חתונה געהאַט. סאַווין איז איצט געשטאָרבען און זיין גאַנץ פערמעגען האָט ער פערשריבען זיין פרוי.

שוידערליכע פרטים פון דעם קינא-אומגליק

א פאטער פאלט טויט, ווען ער דערזעהט זיינע דריי טויטע קינדער

די קאטאסטראפע איז ענטשטאנען בלויז צוליב דער פאניק

לאנדאן,

די צייטונגען הערען נישט אויף צו שרייבען וועגען דער שוידערליכער קאטאסטראפע אין קינאטעאטער אין פעיסלי, נעבען גלאזגא, בעת וועלכער עס זענען אומגעקומען העכער 70 קינדער און העכער הונדערט זענען שווער פערוואונדעט געווארען.

וועגען דעם, ווי אזוי דאס שרעקליכע אומגליק איז פארגעקומען דערצעהלט מען פאלגענדע פרטים.

צוליב נייאהר איז אין קינא איינגעארדענט געווארען א קינדער-פריהמארגען. דאס הייפט-בילד „המון" איז א דורך רוהיג און מען האט גלייך גענומען דרעהען דאס צווייטע בילד א קאמישעס. פלוצים האט זיך בעוויזען פון דער פילם-קאסינע א רויך. די קינדער (אין זאל זענען געווען ביז 2000 קינדער) האבען זיך געלאזט צו די ארויסגענג. אייניגע דערוואקסענע, וועלכע האבען זיך געפונען אין זאל און האבען זיך נישט פערלוירען, האבען זיך בעמיהט אוועקצושלעפען פון די ארויסגענג די קינדער, וועלכע עס האט ארומגעכאפט אן אנאויסערגעוועהנליכע פאניק. עס האט זיך זיי אבער גאר נישט איינגעגעבען צו מאכען. און אויך א סך עלטערע האבען זיך געשטופט צו די טירען. די ארויסגענג זענען געווען פערשפארט מיט א בארג קערפערס.

די איבערגעשראקענע קינדער האבען זיך געווארפען צו די ארויסגאנגען, שרייענדיג, שלאגענדיג זיך, קעמפענדיג פאר דעם וועג. אין דעם גיהנום האט מען די קלענערע אנידערגעווארפען, געטראטען מיט די פיס און די גרויסע האבען זיך ווי משוגענע געריסען איבער זייערע קערפערס צו די טירען.

באלד האט זיך פאר'ן קינא פערזאמעלט א גרויסער המון, פאליציי און פייערלעשער האבען אנגעהויבען די רעטונגס-אקציע. די פייערלעשער האבען געפרובט מיט זייערע לייטערס אריינקריגען זיך אין זאל און באלד האט מען געזעהען, ווי זיי האבען פון האנד און איבערגעגעבען קינדער, געוונדעטע, פערוואונדעטע און אפילו טויטע. ווארפענדיג זיי אין די הענד פון די רעטער און אמבולאנסען. דער ארומיגער המון, אין וועלכען עס זענען געשטאנען פרויען, מאמעס פון די קינדער האט זיך געריסען צום קינא מיט הארצרייסענדע געשרייען.

אין דעם קינא גופא, האבען די פייערלעשער געפונען אויף דער ערד צעהנדליגער פערבלוטיגטע צוטראטענע קינדער און האבען מיט גרויס מיה געקאנט זיי ארויסראטעווען.

ארויסשלעפענדיג אלע קינדער פון קינא, האבען די פייערלעשער גענומען זיי אפשיקען אין די שפיטאלען. די צאהל אויטאס איז געווען אונגענוגענד. מען האט מאביליזירט די טראמוואיען, און דא האבען זיך אנגעהויבען שרעקליכע סצענעס.

מוטערס זענען געפאלען אין חלשות, די קראנקען-שוועסטער און האקטוירים האבען צוליב צואייפרעגונג נישט געקאנט ארבייטען. א פאטער, וועלכער האט דערזעהען זיינע דריי קינדער טויטע, איז געפאלען טויט אויפ'ן ארט.

נאך דער רעטונגס-אקציע האט מען פעסטגעשטעלט, אז 70 אומגליקליכע קינדער זענען אומגעקומען אין פייער. 150 אנדערע זענען געלעגען אין די שפיטאלען שווער פערוואונדעטע, באלד האט מען אין ארקעסטער געפונען נאך צוויי קליינע טויטע קערפערלעך. די 2 קינדער האבען זיך פערקליבען אהער און דא געפונען דעם טויט.

אין די שפיטאלען האבען די סצענעס געטראגען אויך א דראמאטישען כאראקטער די קינדער זענען געבראכט געווארען אהין מיט אויטאס טראמוואיען און פריוואטע אויטאמאבילען, און מען האט זיי תיכף פונאנדערגעטיילט אין פערשידענע זאלען, וועלכע האבען אבער אויסגעוויזען זיך פאר צו קליין. דער פערסאנאל פון שפיטאל איז אויך געווען אונגענוגענד, און מען האט געמוזט רופען פרייוויליגע.

דאס שרעקליכסטע אין דעם שוידערליכען אומגליק איז אפשר דאס, וואס קיין געפאהר פון א שרפה איז פאקטיש נישט געווען. די אויספארשונג האט בעוויזען, אז עס האט זיך אנגעצונדען די קינא-לענטע, פון דעם בילד, וואס מען האט שוין אפגעדרעהט. די לענטע האט מען באלד ארויסגעווארפען דורכ'ן פענסטער.

אבער די פאניק, וועלכע איז ענטשטאנען צווישען די קינדער, האט מען שוין נישט געקענט אפשטעלען. די קאנטראליארען האבען אומזיסט געשריגען, אז עס איז קיין געפאהר נישטא. די מינדעריעהריגע אוידיטאריע האט ארומגעכאפט א שרעקליכע מורא און אלע זענען געלאפען און האבען זיך געשטופט צו די הויפט-ארויסגענג. דעמאלט ווען די זאפאסנע טירען זענען געווען אפען און זענען נישט אויסגענוצט געווארען.

דער טרויער אין גאנץ ענגלאנד צוליב דער קאטאסטראפע איז זעהר גרויס. אין שאטלאנד, האט מען אפגערופען אלע פייערונגען די ראדיא-סטאציעס האבען אין אווענד נישט געגעבען קיין מוזיקאלישע נומערען, און גאנצען לאנד האט מען אפגעהיט אין אווענד 4 מינוטען שטילשווייגען.

לויט די לעצטע פרטים, וואס זענען בעקומען געווארען ווייזט זיך ארויס, אז די אומגעקומענע קינדער זענען אלע צוטראטען געווארען פון די שטארקערע קינדער.

דאס רוב אומגעקומענע געהערען צו די ארימערע קלאסען פון דער בעפעלקערונג.

דעם עלטסטען יודישען בית-עלמין אין סאלאניקי דראהט פערניכטעט צו ווערען

סאלאניקי, (יט"א) די גריכישע רעגירונג האט בעשלאסען צו ענטאייגענען א טייל פון אלטען יודישען בית-עלמין אין סאלאניקי. אויף דעם ארט וועלען געבויט ווערען הייזער פאר די גריכישע היימלאזע פון אדריאנאפאל.

דער דאזיגער בעשלוס האט ביי דער יודישער בעפעלקערונג ארויסגערופען א שטארקע בעאונרוהיגונג. אויף דעם אלטען בית-עלמין שטעהען מצבות נאך פון יאהר 1499. דאס הייסט 7 יאהר נאכ'ן גרוש פון שפאניען.

די יודישע קהלה אין סאלאניקי האט איבערגעגעבען דער רעגירונג א מעמאריאל, אין וועלכען עס ווערט אנגעוויזען, האס די בית-עלמינ'ס טראגען ביי יודען א רעליגיעזען, אומבעריהרליכען כאראקטער. אויך די יודישע פארלאמענטאריער גרייטען זיך אנצוהויבען וועגען דעם ענין אן אקציע אויפ'ן פארום פון פארלאמענט.

יודישע פרויען דארפען אוועקגעבען זייערע שבת-לייכטער פאר דער סאוו. אינדוסטריאליזאציע

מאסקווע, (יט"א) „גיט אפ אייערע שבת-דיגע לייכטער פאר דער כאזיאיסטישער אינדוסטריאליזאציע". אזוי די נייע לאזונג, מיט וועלכער די יודישע קאמוניסטען זענען איצט ארויס אין ווייס-רוסלאנד.

לויט ידיעות, וואס קומען אן קיין מאסקווע פון פערשידענע שטעטלעך אין ווייס-רוסלאנד, האבען דארטיגע יודישע פרויען אוועקגעגעבען זייערע לייכטער די ארטיגע כאוויעטען.

אין געבורטס-שטעטעל פון מענדעלע מוכר ספרים קאפוליע, איז פארגעקומען א פערזאמלונג פון יודישע פרויען, אויף וועלכער די פראגע וועגען אפגעבען די לייכטער איז ברייט דיסקוטירט געווארען. לויט ווי די מינסקער יודישע קאמוניסטישע צייטונג גיט איבער, איז אויף דער פערזאמלונג אנגענומען געווארען א רעזאלוציע. אין וועלכער די פרויען ערקלערען, אז זיי טרייסלען זיך אפ פון רעליגיע און ניבען אוועק זייערע לייכטער, ווייל זיי האבען אויפגעהערט צו האלטען פון „ליכט-בענשען".

דער רוסישער שריפטשטעלער טשיריקאוו וועגען אנטיסעמיטיזם און א"י-אויפבוי

זאגרעב, (יט"א) דער בעקאנטער רוסישער שריפטשטעלער ע. נ. טשיריקאוו, אויטאר פון דער יודען-פריינדליכע פיעסע „יעווריעאי" (יודען), וועלכער ווילט איצט אין יוגא-סלאוויען, האט געהאט א געשפרעך מיט'ן פארשטעהער פון דער יודישער צייטשריפט אין זאגרעב „זשידאוו" וועגען דער יודישער פראגע. טשיריקאוו פערארטיילט ענטשידען „די אנטיסעמיטישע אויסשרייטונגען און רעליגיאנס-פערפאלגונגען אין סאוויעט-רוסלאנד. די בעהויפטונג, אז יודען זענען פעראנטווארטליך פאר די שלעכטע פאלגען פון דער רוסישער רעוואלוציע איז נאאיוו. דאס נאכפאלגען מארקסיסטישע אידעען איז נישט קיין יודישע ספעציאליטעט.

איבערגעהענדיג צו דער ציוניסטישער בעוועגונג האט טשיריקאוו ערקלערט, דאס דער ארץ-ישראל-אויפבוי איז א גרויס ווערק. די אידעען פון ציוניסט זענען שעהן און אידעאל. די ציוניסטען געהען מיט'ן וועג פון פרייהייט און ליכט. די גערעכטיגקייט איז אויף זייער זייט". איך גלויב אין דער איינינקייט פון די יודען און אראבער. די אראבער ווערען איצט אויפגעהעצט, אבער די ברידערליכקייט וועט זיגען — האט פערענדיגט דער רוסישער שריפטשטעלער.

=====

סאוויעטישע קאמיסארען בעקומען א פארוואורף

פאר נישט העלפען די יודישע שטעדטלעך אויף אוקראינע

מאסקווע (י. ט. א.) די צענטראלע סאוויעטישע רעגירונג פון אוקראינע האט פערעפענטליכט אן אפיציעלען אויסרייד פאר א צאהל הויכע מיטגלידער פון דער רעגירונג דערפאר, וואס זיי האבען איגנארירט די בעשטימונג פון „וציק" וועגען העלפען די יודען אין די קליינע שטעטלעך אויף אוקראינע.

צווישען די יעניגע, וואס האבען בעקומען אן אויסרייד זענען פאראן די געהילפען פון די פאלקס-קאמיסארען פאר ארבייט, פאר אינערליכע ענינים און פאר פאלקס-ווירטשאפט.

א ספעציעלע רעגירונגס קאמיסיע, וואס האט דורכגעפיהרט אן אינטערזוכונג אין די קליינע שטעטלעך האט פעסטגעשטעלט, אז נישט בלויז מען האט נישט אין די שטעטלעך געהאלפען די פערארימטע יודישע מאסען, נאר אין אייניגע ערטער האט מען זייער לאגע נאך פערערגערט דערמיט, וואס מען האט ביי זיי דורך אלערליי מיטלען אויפגענומען שווערע שטייערן.

די קאמיסיע בעשולדיגט דעם קאמיסאריאט פון האנדעל, דעם קאמיסאריאט פון ארבייט, דעם ראט פאר פאלקס-ווירטשאפט, דעם אינערן קאמיסאריאט, דעם באהן-קאמיסאריאט און דעם צענטראלען פערבאנד פון קאאפעראטיוען אויף אוקראינע, אז זיי האבען גארנישט געטון צו פערווירקליכען אין לעבען די פעראָרדנונג פון אוקראינישען „וציק" וועגען פערלייכטערן די לאגע פון די יודישע מאסען. עס איז נישט געשאפען געווארען קיין שום פאנד צו פערבינדען די יודישע נויטבעדערפטיגע מאסען מיט די קאאפעראטיוען. עס זענען נישט געגרינדעט געווארען קיין קורסען צו לערנען די האנדווערקער אין די שטעטלעך נייע מלאכות און מען האט אויך גארנישט געטון פאר דער יודישער יוגענד.

די קאמיסיע טאדעלט בזונדערס דעם באהן-קאמיסאריאט פאר נישט צוציהען די יודישע יוגענד צו ארבייט ביי די באהנען און שטעלט אויך פעסט, אז מען האט די יוגענד בכלל נישט צוגעצויגען צו דער גרויסער אינדוסטריע. אין לוגאנסק אויף בוי-ארבייט האבען געדארפט ארבייטען 2.000 יודישע יונגעלייט פון די ארומיגע שטעטלעך. די קאמיסיע האט געטראפען דארט בלויז 144 יודישע יונגע-לייט אויף ארבייט.

אלס רעזולטאט פון די אויספיהרען, צו וועלכע די רעגירונגס קאמיסיע איז געקומען נאך דער אויספארשונג, האט די צענטראלע סאוויעטישע רעגירונג אויף אוקראינע פערעפענטליכט דעם פארוואורף צו די שולדיגע קאמיסארען, און האט ווידעראמאל בעפוילען די געהעריגע קאמיסאריאטען זיך נעהמען ערנסט צו דער ארבייט פון העלפען די יודישע ארימע מאסען אין די קלענערע אוקראינישע שטעטלעך. צוציהענדיג זיי בעזונדערס צו פראדוקטיווער ארבייט.

Dr. med.

J. Sadokierski

סטאמאטאלאג

ספעציאל-ארצט פאר מויל- און קיפער-כירורגיע

צאהנפלייש-קראנקהייטען

רענטגען-דיאגנאסטיק. נעהמט אן פון 3–7.

פיעטריקאווער 164, טעל. 27-83

10 מיליאן זל. אומזאץ

צוזאמענפאהר פון די יודישע קאאפעראטיווען אין מזרח-גאליציען

לעמבערג, 5 (י.ט.א. טעלעגראפיש) דא האט זיך געעפענט דער צוזאמענפאהר פון די יודישע קאאפעראטיווע געזעלשאפטען אין מזרח-גאליציען, וועלכע זענען אנגעשלאסען אין יודישען קאאפעראטיווען פערבאנד אין ווארשא. צום צוזאמענפאהר זענען געקומען דעלעגאטען פון 84 קאאפעראטיווען, וועלכע רעפרעזענטירען 32 טויזענד מיטגלידער. דער אומזאץ פון די קאאפעראטיווען אין פאריגען יאהר האט איבערגעשטיגען 10 מיליאן זל. א חודש. דעם צוזאמענפאהר האט געעפענט ד"ר זילבערשטיין. אלס פארזיצער איז אויסגעוועהלט געווארען ד"ר טענענבוים.

פרא-פאלעסטינא-קאנפערענץ אין לעמבערג

לעמבערג, 5 (י.ט.א. טעלעגראפיש) די מזרח-גאליציאנער סעקציע פון דער יודישער אגענץ האט אויפ'ן 12 יאנואר צוזאמענגערופען א פרא-פאלעסטינא קאנפערענץ, וועלכע וועט פארקומען אין לעמבערג.

פערמשפט אנטיסעמיטען

פאר פייניגען א יודישען ארבייטער

מאסקווע, (יט"א) אין מאראפאל איז פארגעקומען א פראצעס געגען 4 אנטיסעמיטען פון דער פאבריק „איליטש". דער בעשולדיגונגס-אקט האט פארגעווארפען די אנגעקלאגטע, אז זיי האבען א לאנגע צייט געזשה'רפ'ט דעם יודישען ארבייטער מארובאן און איהם אפגעגאסען מיט קאכעדיגען מעטאל.

צוויי אנגעקלאגטע זענען דורכ'ן געריכט פער'משפט געווארען צו 2 יאהר טורמע יעדער מיט שטרענגער איזאלאציע און 2 זענען פער'משפט געווארען צו 2 און א האלב יאהר אורמע יעדער.

עגיפטישע אראבער

זאמלען געלד אין אמעריקא

ירושלים, 5 (י.ט.א. טעלעגראפיש). פון קאירא טיילט מען מיט. אז 2 איינפלוסרייכע עגיפטישע פאליטיקער פאהרען אויס קיין אמעריקא, כדי דארט צו פיהרען א געלט-זאמלונג פאר די אראבער אויף צו בעקעמפען דעם ציוניזם.

דער פלייש-קריזיס אין תל-אביב

ירושלים, 5 (י.ט.א. טעלעגראפיש). דער פלייש-קריזיס אין תל-אביב פערשארפט זיך. קיין ערלויבניש אויף דעם שחט-הויז אין תל-אביב איז נאך אלץ נישטא.

ברכה פון פויבסט פאר א יוד,

וועלכער האט אויפגעבויט א קירכע

בודאפעשט, 5 (י. ט. א. טעלעגראפיש). דער פויבסט האט צוגעשיקט א ברכה דעם מיטגליד פון דער יודישער קהלה פערוואלטונג ווידא, ווייל ער האט אין די קויהלען-גרובען, מיט וועלכע ער לייטעט, אויסגעבויט א קירכע.

70-יעהריגער יובילוי פון שמעון בערנפעלד

בערלין, 5 (י.ט.א. טעלעגראפיש). היינט פייערט זיין 70-יאהריגען יובילאום שמעון בערנפעלד.

Dr. med. H. Lublcz

צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32

[illegible]

[illegible]

(גאנץ-[illegible])

[illegible] 8–10 [illegible] 5–8 [illegible].

מכה שפּאַרזאַמקייט
אין דעם מלוכה-בודזשעט

בּידוע ווערט איצט געפירט אַ קאַמף וועגן דעם מלוכה-בודזשעט און עס ווערט שטאַרק דע-באַטירט די פראַגע, צי זענען מעגליך אָפּשפּאָרונ-גען אין דעם דאָזיגען בודזשעט. די פאָרשטעהער פון דער רעגירונג אָנערקענען דעם פּרינציפּ, אַז ביי דער איצטיגער ווירטשאַפטלכער און פינאַנ-ציעלער לאַגע קאָן דער בודזשעט נישט וואַקסען, אָבער זיי זענען אויך נישט מסכים אויף קיין שום רעדוקציעס אין איהם.

דאַגעגען האַלטען די ווירטשאַפטליכע קרייזען, אַז דער בודזשעט דאַרף געקירצט ווערען. ס'ווע-רען דערביי פאָרגעשלאָגען צוויי'ערליי אָפּשפּאָרונ-גען: מ'דאַרף אויסמיידען איבריגע, אומנויטיגע אויסגאַבען און מ'דאַרף זיך בעמיהען די נישט דרינגענדע אויסגאַבען אָפּצולעגען אויף שפּעטער, ווען די ווירטשאַפטליכע און פינאַנציעלע סיטואַציע וועט זיך בעסערען.

אַרומרעדענדיג די דאָזיגע פראַגע בעמערקט די „גאַזעטאַ וואַרשאַווסקאַ": דער דורכשניטליכער בירגער, דער שטייער צאָהלער אָריענטירט זיך שוואַך אין אַלע איינצעלנע בודזשעט פּאָזיציעס און קען נישט גענוי אָפּשאַצען די וויכטיגקייט פון יעדער בעזונדערער הוצאה, אָבער ער האָט דאָך אָפענע אויגען און אויערען, ער זעהט, וואָס ס'טוט זיך אַרום, און אויב מ'וואָל איהם פרעגען, צי אַלע הוצאות וואָס ווערען געמאַכט זענען נויטיג, וועט ער זיכער ענטפערען אַז — ניין.

אַזוי צ. ב. וועט ער זיך שטעלען די פראַגע — צו וואָס דאַרף מען אַרויסגעבען אַ רייה ציי-טונגען א. אַנד. וואָס קאָסטען פיל געלד און האָבען כמעט נישט קיין לעזער. ער פאַרשטעהט, אַז די דעפיציטען ווערען געדעקט נישט פון קיין פּרי-וואַטע קוועלען, און מאַכט דעם אויספיהר, אַז דאָ קענען געמאַכט ווערען אָפּשפּאָרונגען.

דער דורכשניטליכער בירגער זעהט, אַז ס'ווערט פיל אויסגעגעבען אויף „רעפּרעזענטאַציע", אַזוי צ. ב. ווייסט ער, אַז אין די לעצטע יאָהרען האָבען די מלוכה אַמטען איינגעקויפט פיל לוקסוס-אויטאָס; ער הערט וועגען באַנקעטען, וואו מ'רעדט אַמאָל וועגען דער „געמיינהייט" פון דער פּרעסע; ער בעמערקט, אַז פיל מענשען, וואָס פאַרנעהמען הויכע אַמטען האָבען פיל געבעסערט זייער לע-בענס-שטייגער, בעת די דורכשניטליכע בעפעלקע-רונג מוז זיך אָפּזאָגען פון'ם נויטיגסטען.

דער דורכשניטליכער בירגער — דערצעהלט ווייטער די צייטונג — טרעפט אָן אויף יעדען שריט יונגע „עמעריטען" ציווילע און מיליטערישע. טויזענדער מענשען מיט לעבענס- און געשעפטס-פּראַקטיק דרעהען זיך אום אָהן בעשעפטיגונג, בעשיידענע עמעריטורען, וואָס ס'קאָסט פונדעסט-וועגען אָפּ דעם מלוכה-אוצר 10 מיליאָן זל. און אין דער מלוכה-אַדמיניסטראַציע וואַקסט די צאָהל בעשעפטיגטע. יעדער ווייסט, אַז אונזער מלוכה-אַדמיניסטראַציע קאָסט אָפּ הונדערטער מיליאָנען אַ יאָהר. און וואָס מעהר אויפגאַבען די אַדמיני-סטראַציע בעקומט, אַלס טייערער קאָסט זי.

אָבער איז דען אַלץ, וואָס אונזער אַדמיני-סטראַציע טוט, נויטיג פאַר דער מלוכה? אָט בע-מיהט זי זיך צו ערציהען און אָרגאַניזירען די בירגער אין רעגירונגס-פריינדליכע פּאַרטייען; אָט העמט זי אָהן שום יורידישער בערעכטיגונג די בעוועגונג פון די געגנער פון דער איצטיגער רעגירונג ד. ה. — גיט צו ג. וו. — 90 פּראָצ. פון דער בעפעלקערונג. נאַטירליך, אַז דאָס בעשעפטיגט פיל אַדמיניסטראַציע אָרגאַנען און קאָסט פיל.

דער דורכשניטליכער בירגער דאַרף נישט די דאָזיגע אַפּוטרופּסות: זיין פּאָליטישע ערציהונג וויל ער בעקומען נישט ביים סטאַראָסטע, אָדער פּאָליציי-קאָמיסאַר, און ער קומט צום אויספיהר, אַז וואַהרשיינליך, האָט די אַדמיניסטראַציע ווייניג וואָס צו טון, אויב זי בעשעפטיגט זיך מיט ענינים, וואָס געהערען נישט צו זיי. און ביי יעדען פון די דורכשניטליכע בירגער שוין אויפ'ן גרונד פון די דאָזיגע פונקטען שאַפט זיך די זיכערקייט, אַז מ'קען פיל אָפּשפּאָרען שוין פון דעם אַליין, וואָס מ'וועט נישט מאַכען קיין נישט-נויטיגע אויסגאַבען און ער וועט נישט דאַרפען צאָהלען קיין שטייערן אויף נישט נויטיגע זאַכען: דערפאַר וועט מען איהם נישט איבערציינגען, אַז דער פּרינציפּ פון שפּאַרזאַמקייט ווערט דורכגעפירט אין אונזער מלוכה-ווירטשאַפט.

די פּראַקטיק פון טעגליכע פאַקטען רעדט צו א הם איבערצייגענדער, ווי געדרוקטע בילאַנ-סען, ציפערען און טאַבעלעס. און דערפאַר וועט די געזעלשאַפטליכע מיינונג פיהרען דעם קאַמף פאַר שפּאַרזאַמקייט.

פ. ב.

א מאָל אין א נאָוויגע
די יודען אין רומעניען איז נאָך ערגער ווי פריהער

די יודישע וועלט איז נאָך אַמאָל פאַרציטערט געוואָרען פון די לעצטע אַנטיסעמיטישע איבער-פאַלען אויף שוצלאָזע יודישע מענער, פרויען און קינדער אין רומעניען. נאָך אַ'הפסקה פון כמעט אַ יאָהר איז די יודען-פראַגע אין רומעניען ווידער שאַרף געוואָרען.

נישט נאָר אין אויסלאַנד, נאָר אויך די יודען אין רומעניען גופא האָבען געלעגט גרויסע האָפע-נונגען אויף דער רעגירונג פון דער אַזוי גע-רופענער דעמאָקראַטישער פויערים - פּאַרטיי אין רו-מעניען, וועלכע איז אַריין אין מאַכט מיט אַ יאָהר צוריק.

די, וואָס האָבען אָבער פאָרויכטיג געלעזען די רומעניש יודישע פּרעסע אין פאַרלויף פון דעם יאָהר, האָבען געקענט זעהן די שווערע ענטוישונג, וועלכע די יודישע בעפעלקערונג האָט איבערגעלעבט באַלד נאָך דעם קורצען האָניג-חודש פון דער נייער רעגירונג.

דעם לעצטען וועה-געשריי האָט די יודישע וועלט ריכטיג דערהערט. כאָטש נאָך אויך איצט קען מען בעמערקען אַ געוויסע איינגעהאַלטענ-קייט ביי דער יודישער בעפעלקערונג אין רומענ-יען, ווייל זי וויל נישט און קען נישט מעהר פאַר-דאַרגען און בעהאַלטען איהרע יסורים און ענטוי-שונגען. כאָטש די יודישע עפענטליכקייט אין רומעניען בעמיהט זיך, אַז די געשעהענישען זאָ-לען נישט איבערגעטריבען ווערען, ווייל זי האָט, אַז די יודישע וועלט זאָל זיי נעהערין ענטפערען אויף זיי. און וואָלט עס די יודישע בעפעלקע-רונג אין רומעניען אפילו נישט פאַרלאַנגט, איז עס אונזער חוב זי נישט איבערצולאָזען אין איהר שווערען קאַמף איינזאַמען אויף זיך אַליין.

און די יודישע וועלט האָט שוין אָנגעהויבען אַפּצורופען זיך און צו נעהמען אַ שטעלונג צו די לעצטע געשעהענישען אין רומעניען. איך ראָס אַמעריקאַנישע יודענטום, אויף וועמענס גורל עס איז איינגעפאַלען דער גרעסטער חלק אין דער אויפגאַבע צו שיצען די יודישע רעכט אין מזרח-אייראָפּאַ, האָט שוין אויפגעהויבען איהר שטים געגען דער איצטיגער רומענישער רעגירונג.

די „אַמעריקען רושאַיש קאָמיטע" האָט אין איהר אָפיציעלען בעריכט בעשטעטיגט, „אַז אויפ'ן גרונט פון אַ גענויער אונטערזוכונג, וועלכע איז געמאַכט געוואָרען לעצטענס אין רומעניען, איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז די איצטיגע רעגי-רונג זעצט פאָרט געטריי די אַלטע רדיפות און קיין טייל פון דער יודישער בעפעלקערונג איז נישט פריי פון די אַנטיסעמיטישע פאַרפאָלגונגען און אונ-טערדריקונגען. „דער אַנטיסעמיטיזם" — האָט ער קלערט דער בעריכט — איז וויט פאַרשפּרייט איבער'ן גאַנצען לאַנד".

די פראַגע: „די איצטיגע רעגירונג זעצט פאָרט געטריי די אַלטע אַנטיסעמיטישע פּאָליטיק", כאַ-ראַקטעריזירט ריכטיג די בעציהונג צו די יודען און צום יודישען צושטאַנד דאָרטען בכלל.

דאָס געטרייע פאָרזעצען פון דער אַנטיסע-מיטישער פּאָליטיק איז עס טאַקע דאָס קרענקלי-ליכסטע און שמערצליכסטע אין דער יודישער לאַ-גע אין רומעניען.

די יודישע בעפעלקערונג האָט געגלויבט, אַז דער איצטיגער רעגירונג, וועלכע איז געקומען צו דער מאַכט אַ דאַנק איהרע דעמאָקראַטישע און פאָלקס-פריינדליכע לאָזונגען, וועט נישט שווער אָנקומען צו מאַכען אַ סוף צו דער אַנטיסעמיטי-שער פּאַרטיי, וועלכע האָט זיך געראַנגעלט מיט'ן טויט. די יודישע וועלט האָט אַלענפאַלס ערוואַר-טעט, אַז די נייע רעגירונג וועט פאָרזעצען די לעצטע פּאָליטיק, וועלכע די פריהערדיגע ליבע-ראַלע רעגירונג איז געצוואונגען געוואָרען אָנצו-נעהמען געגען דער אַנטיסעמיטישער פּאַרטיי.

אָבער סיהויבט זיך נאָרנישט אָן! אַלע מעשים פון דער נייער רעגירונג זענען געווען אין פולען געגענזאַץ צו איהרע פאַרשפּרעכונגען. די ראָזיגע מעשים האָבען שטאַרק ערמוטיגט די אַנטיסעמי-טישע בעוועגונג, האָבען צוריקגעבראַכט איהרע צושפּליטערטע טיילען און צוזאַמענגעשמאָלצען איהר פיזרערשאַפט. די נייע רעגירונג האָט ריינ-געוואַשען די פיהרער און דערמיט צוריק דער-הויבען זייער אויטאָריטעט און היינט צו טאָג, שטעהט די אַנטיסעמיטישע פּאַרטיי ווידער אַ גע-איינטע און אַ געשטאַרקטע, אַ געשטיצטע מצד אַלע אָפּאָזיציאָנעלע גרופּען צו דער איצטיגער רעגירונג, וועלכע ווילען זיך בענוצען מיט דער אַנ-טיסעמיטישער פּאַרטיי פאַר זייערע צוועקען.

שוין די פאַרהאַנדלונגען מיט די סטודענטישע אָרגאַניזאַציעס, וועלכע זענען אויפגעלעזט געוואָ-רען פון דער פריהערדיגער רעגירונג פאַר די וויל-דע אַנטיסעמיטישע רויבערייען און הריגות, וואָס עס זענען בעגאַנגען זייערע מיטגלידער האָט אַרויס-גערופען אַ פאַרשטענדליכען פּראָטעסט ביי אַלע דעמאָקראַטיש געשטימטע עלעמענטען.

די יודישע פאָרטרעטער האָבען פּראָבירט צו בערוהיגען די געמיטער און פאַרטיידיגען די רע-גירונג, אַז דאָס איז אַ פּאָליטיק, כדי צו געווינען די סטודענטען. אָבער די אַנטיסעמיטישע מעשים האָבען אויף זיי נישט געקאָנט לאַנג וואַרטען. די רעזולטאַטען פון דער רעגירונגס - פאַרהאַנדלונגען זענען באַלד קלאָר געוואָרען.

די אַנטיסעמיטיש - סטודענטישע הייטען זע-נען באַלד געעפענט געוואָרען און די רעגירונג האָט נאָך אַלס שכר פאַרדאָפּעלט און פאַרדרייפאַכט איהר שטיצע צו די דאָזיגע אַנשטאַלטען.

בעפרייט פון מאַטעריעלע זאָרגען האָבען זיך די סטודענטען גענומען פאַר אַ פאַרשטאַרקטע אַנטיסעמיטישער פּראָפּאַגאַנדע און העצע צווישען דער שטאָטישער און דאָרפישער בעפעלקערונג.

אַלס רעזולטאַט פון אַט דער „סטודענטישער" פּאָליטיק זענען געקומען די איצטיגע סטודענטישע פּאָגראָמען, אין דעם וועלבען אַלטען סדר.

וואָס זענען די מיטלען, וואָס די רעגירונג האָט אָנגענומען ענטקעגען די שולדיגע? וואו זענען די אַרעסטירטע פּאָגראָמשטשיקעס און בעאַמטע, וועל-כע האָבען זיי געהאָלפען?

די איצטיגע רעגירונג האָט אַרויסגעלאָזט נאָך שעהנערע ערקלערונגען און געגעבען נאָך גאָלדע-נערע הבטחות, ווי די פריהערדיגע רעגירונגען, אָבער ביי די ווייד איז עס פאַרבליבען.

די פאַרצווייפלונג פון דער יודישער בעפעל-קערונג און דער וועהקלאָג איז איצט נאָך פיל גרעסער. דער אַנטיסעמיטיזם ביי די אַלטע רומע-נישע פּאַרטייען איז שוין געווען אַ זאַך, צו וועל-כער די יודישע בעפעלקערונג האָט זיך שוין געהאַט צוגעוואוינט. האָט זי געהאָפט אויף נייע צייטען און נייע פּאַרטייען. איז געקומען די נייע פּאַרטיי. אַרום וועלכער עס האָט זיך געוועבט אַ חלום זע-הען אַ נייעס, שעהנערען און פרייערען רומעניען. איז עס מאַקע וועהר ביטער, ווען אויך דער שעה-נער חלום הויבט אָן צו צורינען.

ה. ווייגטרויב

יודישער סילוועסטער אויף מאָנפּאַרנאַס
(פון פּאַריזער לעבען)

זיי זענען געווען אַ מאַן צוואַנציג, יודישע סטודענטען. לוסטיגע חברה, גוט געשטימט מיט אַ חשק — אַ לעב צו טון דעם אווענד. עס איז דאָך בלויז איינמאָל אין יאָהר — ניי יאָהר! — יאָ, אַ לעב טון — אָבער אַזוי ברייט — מיט פּערנעהם, מיט „רושאַ", ווי עס פיהרט זיך ביי אַנדערע. האָבען אַלע פאַרגעסען די זאָרגען, זיך אָנגעדרעהט מיט שטימונג, צוזעצט זיך ביי די טישלעך אין אַ קעלער פון אַ גרויסער מאָנפּאַרנאַ סער קאַפע און ברייט און מיט פּערנעהם אַ גע-שריי געטון צום גאַרסאָן: — אַן דעמי! — איין באָק! — אין שוואַרצע! — אַזוי אויף אַ אמת'ע „וואַקכאַנאַליע". נאָכהער ווי דער גאַרסאָן האָט אַראָפּגעבראַכט די טאַץ יום טובדיגע געטראַנקען, האָבען אַלע אַ הויב געטון די פלאַנדרע און ברוינע גלעזלעך און האָלבע גלעזלעך ביר און אויסגע-טרונקען דעם אמת'ען לחיים — אַזוי ווי יודישע שכורים קענען — אַ גאַנצען „באָק" מיט אַמאָל. אַ קוק געטון אויף די טעצלעך — האָבען אַלע זיך דערשראָקען פאַר די פּרייזען — 3 פראַנק אַ קליין ביר — ספּעציעל לכבוד יום טוב — זענען אַלע גלייך שיכור געוואָרען.

האָט מען געוואָרפט צו דער פרייליכקייט — „וויב" — איז צווישען זיי נראָרע געווען אַ יו-דישע סטודענטין — אַ חבר'טע פּונקט צוגע-פּאַסט — אַ בעסאַראַבערין, אַהער ביאַליסטאָ-קערין — אַלענפאַלס געגוג מיאוס, געגוג גע..., דאָס פּנים געגוג רויט און מיט אַ גאַנץ געגוגענע פּאַרציע זומער-שפּרינקלעך. אָבער מיט'ן קאָפּ האָר האָט די כוואַטסקע געטרייסעלט, געגעדט הויך, אַלע מינוט אָנגעהויבען זינגען ווערטינסקיס אַ ליד-על, פּעראַרען אין מיטען די שטימע און אָנגעהויבען אַ — נייע — און צום סוף געענדיגט מיט אַבאַ-סאַוען „וואַלגאַ, וואָלגאַ! —

האָט אַלוא געפעהלט צום „וויין" און „וויב" „געזאַנג" — האָט חברה סטודענטען אַ געשריי געטון אויף אַ ריינעם בעסאַראַביש ליטווישען יו-

ריש: — „ספּאַיאָם פּעסנו" — האָבען די פּוילישע יונגלעך אונטערגעכאַפּט: מען זאָל רעדלאַנגען אַ זמר'ל — אָבער דאָס אמת'ע.

אַ לידעל — איז קלייניגקייט — וועלכעס? אַז יעדער קאָן אַ אַנדערעס, די בעסאַראַבער האָבען באַלד פאַרצויגען

„איך בין האָך שוין אַ מיידעלע אין די יו-ר-ר-ן" זענען די רוסישע אַריינגעפּאַהרען:

— העי אוכניעם! — העי אוכניעם! — — האָבען די ליטוואַקעס פאַרטשעפּעט די פּוילישע אפשר ווילסטו פאַר אַ מאַן אַ פּוילישען מערי-ניץ סטודענט?

ניין — ווייל בין פוסציג יאָהר
האָט ער נישט קיין גראָשען אין די הענט
זענען די פּוילישע אויך נישט געבליבען שולדיג
אפשר ווילסטו פאַר אַ מאַן
אַ ליטווישען אַרויאַקעט?
ניין — ווייל אַ גאַנץ לעבען בּאַרגט ער
הויזען אויף פּראָקאַט! —

איז נישט געגאַנגען מיט'ן לידעל. יעדער האָט געזונגען פאַר זיך, האָט עמיץ אַ געשריי געטון: מען זאָל זוכען לעווינען! — זענען אַלע געוואָ-רען בעגייסטערט: — לעווינען! — לעווינען! — איז אויפגעשטאַנען אַ פּוילישער סטודענט „דער פאַן פּרעזעס" אַליין אין זיין גאַנצער פּראַכט — מיט'ן לאַנגען שוואַרצען פּאַלטען, מיט דעם קור-צען פלאַכען האַרטען קאַפּעלושעל, מיט די שוואַר-צע קורצע וואָנסעס מיט די לאַנגע שוואַרצע באַ-קענבערד און אַרויס אין די מאָנפּאַרנאַסער קאַ-פּעען זוכען לעווינען. עס האָט לאַנג נישט גע-דויערט ווי אין קעלער האָט צוריק אַראָפּגעגאַנגען אין זיין גאַנצער פּראַכט דער פאַן פּרעזעס אַליין. הויך, פּערנעהם שוואַרץ, לעבען איהם איז געקו-מען אַ קליין יונגעל, בלאַס, נעבעכדיג. האָבען אַלע בעגעגענט איהם מיט אַ דונערדיגען: הוראַ — הוראַ — לעווין! איז ער נאָך בלאַסער געוואָ-רען און אַ רעד געטון: — שאַ, שאַ — איך זינג נישט — מען גיט משקה? — האָבען אַלע אַ גע-שריי געטון ברייט און מיט פּערנעהם — „גאַר-סאָן, אַן באָק"! — האָט לעווין אויסגעטרונקען און באַלד שטיל און מיט מתיקות זיך צולאָזט:
קום אהער ד' ופילאָזאָף
מיט דיין קעציש מח'ל

איז קוב אַהער צום רבינ'ס טיש
— מען וועט דיר לערנען שכל

איז באַלד שטיל געוואָרען אין קעלער. די פראַנ-צויזען וואָס זענען געזעסען אַרום, אונטער אַ וואַלד פלעשער האָבען זיך אַ גאַ אַ קעהר געטון צו לעווינען. עטליכע פערליבטע, וואָס האָבען גע-מיינט, אַז עס איז שוין משיח'ס צייטען און מען קושט זיך אין די גאַסען זענען געבליבען פאַר-גאַפט. ביי אַ טישעל זענען געזעסען עטליכע על-טערע אַמעריקאַנער מיט ווייסע, שניי ווייסע קעפּ און מיט כונה געטרונקען שאַמפּאַניער, האָבען זיי אָנגעהאַלטען די פלאַכע גלעזלעך ביי די ליפּען און ניינעריג גענומען קוקען.

און לידלעך האָבען זיך גענומען שיטען.

דער קעלער איז געוואָרען יודיש. פראַנצויזען ענגלענדער, אַמעריקאַנער — שיכורים און פערליבטע, משוגעים און בעווייבטע, פּרנסה מיידלעך און פערפיהרטע, צופעליגע מאָנפּאַרנאַסער און שטענ-דיגע אָהן פּרנסה'ניקעס, אַלע האָבען גענו-מען איינהערען זיך אין די לידלעך. דער ניי יאָהר קעלער איז פול געוואָרען מיט יודישקייט דער הייליגער סילוועסטער איז פאַרטריבען געוואָרען דורכ'ן „רבי'ן, זאָל געזונד זי'ן", עס איז געוואָרען לעבעדיג און לוסטיג און חברה האָט מיט ברייט קייט אַ געשריי געטון: — משקה זאָל זיין! — אַלץ אינס, קבצנים, לאַטקעס — מען לעבט דאָך אַלץ אינס פון שטענדיגען רעפּוטיט — גאַרסאָן אַ „באָק" — אַ „רמי"!

און אַז מען האָט אויסגעטרונקען האָט עמיץ אַ געשריי געטון: — אַ דרשה! — אַ דרשה — האָט אַ ליטוויש סטודענטעל צוגעזאָט זיך אין אַ דרשה — אָבער אַנ'עכטע ליטווישע דרשה — מיט פרומע פסוקים, מיט'ן אמת'ן פשט, מיט דרך און מיט דרך ארץ. איז אינגאַנצען שטיל געוואָרען אין קעלער. די פראַנצויזען זענען ענטשוויגען געוואָ-רען ביי די פלעשלעך. איינער האָט געפּרובט טרעפען: „ס'איז די „דיבוק"? — ווי שעהן! — די עטליכע אַמעריקאַנער האָבען געלאָזען שוויי-מען די שאַמפּאַניער פלאַשען אין דעם אייז וואַ-סער און גענומען הערען מיט שפּאַנונג. איינער דער עלטסטער צווישען זיי מיט אַ קאָפּ האָר ווייס ווי מילך, מיט אַ פּנים די מיסטער קעלאַג, האָט ברייט געעפענט מויל און אויערען און אויפגע-שטעלט זיך פון אָרט. דער בחור האָט בסדר גע'דרשנ'ט, מיט'ן טאָן, מיט'ן קנייטש, מיט דבקות און התלהבות און ביי די שאַרפע שטראָף ווערטער

(ווייטער זעה 6-טע זייט).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

6
מאנטאג
ו
טבת תר"צ

יאנואר

זון-אויפגאנג 7.45
זון-אונטערגאנג 3.35

ביי דעם ברית פון איהר מאנס זוהן

טועט זיך אפ מעשים אויף די טרעפען און אין דער גאס...

מעשה-„פרוי קאטשקא" איז נישט קיין צייטונגס-קאטשקע

איף וואלבארסקא גאס האט געוואוינט דער פלוש-וועבער-ארבייטער שלמה-איטשע גלאווינסקי מיט זיין פרוי און 3 קינדער. שלמה-איטשע איז געווען א גוטער ארבייטער אין זיין פאך און האט שטענדיג געהאט ארבייט. זיין פרוי — א נייטארין, האט אויך געהאט אביסעל ארבייט. האבען זיי געפיהרט א באלעבאטיש לעבען און דערנעהרט זיך און די קינדער.

טרעפט זיך א מעשה, און שלמה-איטשע האט עפעס אנגעהויבען פערפאלען ווערען פון דער היים... אמאל קומען שפעט און אמאל אינגאנצען נישט קומען נעכטיגען אהיים.

די פרוי האט זיך דעריבער אנגעהויבען צו אינטערעסירען וואס דא קומט פאר.

אליין איז זי געווען א שעמעוודיגע, אבער די מורא האט איהר געטריבען, און זי האט ביסלעכ-וויז זיך דערוואוסט, אז איהר מאן האט זיך גע-שאפען איף דער זייט עפעס א געליבטע ביי וועלכער ער פערברענגט זיין גאנצע פרייע צייט און וועמען ער גיט אגב אפ דעם גרעסטען טייל פון זיינע פער-דינסטען.

האט זיך אין שטוב אנגעהויבען א מחלוקה. ס'האבען זיך אריינגעמישט שלמה-איטשעס קרובים, וועלכע — בפרט זיין מוהמע — האט איהם קיין רעכט נישט געגעבען און אייסגעבייטעלט אלע זייערע ביינע חלומות צו זיין קאפ.

שלמה-איטשע האט זיך ארומגעזעהען, אז ס'איז איהם טאקע נישט בעקוועם „עס פאסט נישט פאר א יודישען יונגערמאן" און גזילא... האט ער אינגאנצען א יפגעהערט צו קומען אהיים צו זיין פרוי און קינדער און איז פערשוואונדען. די פרוי מיט 3 קינדער איף די הענד איז געבליבען פער-צווייפעלט. קיין ארבייט איז נישט געווען, אזוי, אז עס איז א יסגעקומען ממש צו הונגערען.

דערווייל האט זיך די פרוי דערוואוסט, פון וואנען עס שטאמט איהר אומגליק:

איף זגערזשער 15, וואינט א געוויסע פרוי קאטשקא. מיט א צייט צוריק האט איהר פערלאזט דער מאן איהרער און זי איז געבליבען מיט א 2-יאהריג קינד נישט וויסענדיג וואו איהר מאן איז אוועק. אט מיט דער דאזיגער פרוי קאטשקא, האט זיך עס בעקענט אונזער גלאווינסקי און האט זיך צו איהר אריבערגעצייגען וואינען אין איהר דירה איף זגערזשער 15. האט פריי גלאווינסקא זיך דערוואוסט וואו איהר תכשיט געפינט זיך און אנגעקלאגט איהם אין געריכט, אז ער זאל אויסהאלטען איהר מיט די קינדער. דאס געריכט האט טאקע צוגעשפרעכענט אז שלמה-איטשע זאל צאהלען דער פרוי 40 זל. א וואך. שלמה-איטשע האט א פאר וואכען געצאהלט צו... 5 זל. און שפעטער א יפגעהערט. די פרוי מיט די קינדער האבען דערווייל געלעבט אין נויט און הונגער, וויל וואס קען איצט א פרוי פערדינען בפרט ווען זי וואס 3 פיצעלעך קינדער איף די הענד.

נעכטען האט זיך גלאווינסקים פרוי דערוואוסט אז איף זגערזשער 15 קומט פאר א ברית-מילה ביי פרוי קאטשקא. זי האט געפוירען א זוהן פון גלאווינסקי'ן און צום ברית ווערט איינגעארדענט א באל. איז זי אויך געקומען צו דער „שמחה" פון איהר מאן. אבער מ'האט זי נישט געוואלט אריינלאזען.

דערווייל האבען זיך וועגען דעם דערוואוסט די שכנים פונ'ם הויז און די ארומיגע וויבער האבען נישט געוואלט אריינלאזען דעם מוהל, ווען ער איז געקומען און ער איז אוועק-געגאנגען אין ראבינאט און דארט האט מען געפסקנט אז דאס קינד דארף מען מל זיין.

ביי דער פרוי קאטשקא אין שטוב און איף די טרעפ האט זיך דערווייל אפגעטון חושך. פרויען האבען ספאומירט, גלאווינסקים „גוטע ברידער" וואס זענען געקומען צו דער שמחה האבען זיך אנגענומען זיין קושווערע און ס'איז געווען לעבעדיג און פרעהליך. א גאנצען טאג האט אין דער געגענד געקאכט, ווי אין א קעסעל, און אלע האבען זיך איבער-דערצעהלט די טראגעדיע פון דער פרוי, וואס איז געקומען שטערען דער געליבטער פון איהר מאן צו פראווען א ברית מילה פון איהר מאנס זוהן...

שרעקליך אריינגעפאלען מיט'ן שידוך...

טראגישע געשיכטע פון א יודישע באלעבאטישע טאכטער און א לאדזער אלפאנס

אין טאמאשאוו קאכט איצט מיט פאלגענדער סענסאציאנעלער געשיכטע:

א דארטיגער יודישער סוחר, האט געהאט א טאכטער א כלה-מיידעל. עס זענען געגאנגען שד-כנים. נעשרכענט, שידוכים און עס איז עפעס נישט אזוי לייכט צוגעגאנגען: די כלה — א באלע-באטישע טאכטער האט געהאט זעהר א בעשיידע-נעם נדן, אינגאנצען א 5—6 הונדערט דאלאר. און א בעסערער חתן האט געוואלט א גרעסערען נדן, אפי-וועמען האט יעדער די כלה נישט געוואלט.

און פלוצים האט זיך געטראפען א גליק: מיט דעם מיידעל האט זיך בעקענט עפעס א יונגערמאן, ער האט זיך פארגעשטעלט אלס זוהן פון א גאר-זער אנגעזעהענעם פאבריקאנט.

א רייכער, א שעהנער און יונגער איז דער בחור געווען און ער טאקע האט זיך באלד אין דעם מיידעל פערליבט.

די עלטערען זענען געווען איבערגליקליך פון דעם שידוך. זיי זענען געווען אזוי צופרידען, אז זיי האבען אפילו נישט געפונען פאר נויטיג אנצופרע-גען ביי זייערע קרובים אין לאדז עפעס גענויערעס וועגען חתן, און זיינע קריבים. מען האט געכאפט געשריבען תנאים און באלד געשטעלט א חופה...

אויף דער חתונה האט דער חתן מיטגעבראכט עטליכע צעהנדליג געסט, דערביי האט זיך אויסגע-וויזען מארגען די מחותנים, וואס צווישען דעם חתנ'ס געסט געפינען זיך אזוי פיליונגע מיידלעך, וואס פיה-רען זיך אויף זעהר רעשיג און וויצלען זיך, דערביי האט מען אבער געטראכט: „אפשר פיהרען זיך אזוי אין די רייכע, פארטגעשריטענע לאדזער"...

צו שבע ברכות וועלכע זענען אויסגעפאלען מיט א וואך צוריק, האט דער שווער מיטגענומען דעם יונגען איידעם מיט זיך אין שוהל אריין.

מען האט דעם יונגען בעל-הבית'ל אויפ-געריפען צו מפטיר.

פלוצים האט איינער פון די אנוועזענדע יונגע-לייט זיך אנגעהויבען צו איהם אייסמערקזאם צו-צוקוקען, און ווען ער האט איהם, דערזעהט איים, דערקענט, איז ער בלייך געווארען. ער איז צו צום רב און איהם עפעס איינגערויטט. דער רב האט באלד צוגערופען דעם מחותן און איהם אויך עפעס געזאגט, און עס האט אנגעהויבען געהן פון מויל צו מויל: דער יונגערמאן, דער לייטישער איידים, זאל זיין אנ'אינהאבער פון א שאנד-הייזעל אין טאמאשאוו גופא...

דער שווער מיט דעם איידעם זיינען קיים לע-בעריגע ארויס פון דער שוהל.

אין דער היים, פערשטעהט זיך, איז שוין געווען א פערשטערטער שבת. דער יונגערמאן האט גע-לייקענט שטיין און ביין. ער קען האס, האט ער געזאגט נעוויינען, יעדער מינוט, אז ס'איז א בלבול אויף איהם, ס'איז האך אבער שבת און מען קען נישט פאהרען קיין לאדז צו זיינע עלטערען.

נאך שבת האט מען אנגעהויבען פארערען ביים יונגענמאן מען זאל פאהרען קיין לאדז זיך איבער-צייגען, אז זיינע עלטערען זענען אנשטענדיגע מענ-שען און די מעשה מיט'ן שאנד-הייזעל איז אנ' אויסגעטראכטע. לכתחילה האט דער יונגערמאן גע-דרעהט מיט די צונג און לסוף זיך מודה געווען:

— די מעשה איז טאקע אמת... און וואס קאנט איהר מיר טון?...

דעם נדן האט דער יונגערמאן שוין געהאט צוגענומען אבער שוין נישט אין דעם איז געגאנגען. דאס שרעקליכסטע אין דער געשיכטע איז אפילו נישט דער גט, וועלכער דארף פארקומען צווישען יונגען פארפאלק. די טראגעדיע פון דעם יונגען ווייבעל איז די, וואס א דאקטאר האט ביי איהר פעסט-געשטעלט אז זי איז שוין אנגעשטעקט מיט א ווענע-רישער קרענק...

נחום סאקאלאוו קומט ד. 16. יאנואר קיין לאדז

מיט איהם קומט דער מיטגליד פון דער א"י-דעלעגאציע ד"ר אלעקסאנדער גאלדשטיין

דער פרעזידענט פון דער ציוניסטישער עק-זעקוטיווע, ה' נחום סאקאלאוו, וועלכער ווייל איצט אין פוילען, קומט דעם 16-טען ה. ח. קיין לאדז.

עס ווערען שוין געמאכט הכנות, כדי געהעריג אויפצונעהמען אין אונזער שטאט דעם חשוב'ן גאסט.

אין די נאהענטסטע טעג וועט געשאפען ווע-רען א ספעציעלע אויפנאהמס-קאמיטעט, וועלכער וועט זיך פערנעהמען מיט דעם פייערליכען קבלת-פנים.

צוזאמען מ'ט ה' סאקאלאוו קומט קיין לאדז דער מיטגליד פון דער א"י-דעלעגאציע, ד"ר אלעקסאנדער גאלדשטיין.

לכבוד די אנגעזעהענע פערזענליכקייטען וועט איינגעארדענט א פייערליכע אקאדעמיע אין פילהארמאניע-זאל.

די פרטים וועלען נאך מיטגעטיילט ווערען.

פערסמט א פרוי פון א זעלנער

אויף פאמארסקא 44 האט זיך פער'סמ'ט די 20-יעהריגע צנאטא זאזשיצקא, די פרוי פון א זעלנער, וועלכער געפינט זיך איצט אין מיליטער-דינסט.

העברעאישע אווענד-קורסען און ביבליאטעק-„עבריה" ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

די אווענד-קורסען פאר דער העברעאישער שפראך און ליטעראטור, וואס עקזיסטירען ביי דער היגער ציוניסטישער ארגאניזאציע ענטוויקלען זיך גוט, ביז אהער זענען טעטיג 5 גרופען פאר אנ-פענגער און פארטגעשריטענע, אין וועלכע לערנען (אין די אווענד שעה'ן) בערך 120 ערוואקסענע שילערינס, פון וועלכע דער גרעסטער טייל גרייט זיך צו פאהרען קיין ארץ-ישראל.

איינשרייבונגען אין אלע גרופען ווערען ווייטער אנגענומען. קירצליך זאל געעפענט ווערען א נייע גרופע פאר אנפענגער.

די העברעאישע ביבליאטעק „עבריה" איז לעצטענס בערייכערט געווארען מיט א גרעסערער צאהל, נייע ביכער, מייסטענס פון די ארץ-ישראל-דיגע אויסגאבען.

די ביבליאטעק איז אפען יעדען זונטאג דינ-סטאג און דאנערשטאג פון 8 ביז 10 אווענד.

„משמרת החולים"

עס איז פארגעקומען די גרינדונג פון „משמרת החולים" אויף קעניג גאס 4. נאכדעם ווי עס האבען גערעדט די ה"ה: קאפעל, עהרליך און אנד. צום סוף איז געוועהלט געווארען א פערוואלטונג פון די ה"ה: ר. קאפעל, יאקובאוויטש, עהרליך, אינפעלד, ה. ל. קאפעל, לעווין, מ. פוקס, ראזענ-בערג, פ. פוקס, וו. קארפ און מ. וואלף.

גענעראל-פערזאמלונג פון „תומכי אורחים"

היינט, מאנטאג, 6 אווענד קומט פאר די 3-טע יעהרליכע גענעראל-פערזאמלונג פון הילפס-פעראיין „תומכי אורחים".

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קרענק.

קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-61.

[illegible] פון 12—2 און פון 6—7. [illegible]

[illegible]

א געשלעג אין א קנייפע

אין טאמאשאוו אין רעסטאראן פון ווילהעל-מינא דאנער האט צווישען די געסט אויס-געבראכען א געשלעג, צוליב דעם, וואס איינינע געסט האבען נישט געוואלט בעצאהלען זייערע רעכנונגען. אין גאנג זענען געלאזט געווארען די שווערע קופ-לען פון ביר, פלעשער, גלעזער, מעסער און גאפ-לען, טישלעך און שטוהלען. אויפ'ן שלאכט פעלד זענען געבליבען א סך פערוואונדעטע, צווישען זיי שווער פערוואונדעט די בעל-הבית'טע פרוי דאנער.

ארעסטירט איז דערווייל נאר איינער, א געוויסער גאלדבערג. די איבריגע געפינען זיך אונ-טער'ן אויפזיכט פון א דאקטאר.

א סאלטיס פערשווענדעט מלוכה-געלט

אין פיעטרקאווער קרייז-געריכט איז פארגע-קומען דער פראצעס פון אנדזשעי ווארראלינסקי, סאלטיס פון דארף אלעשניקי פאר נישט איינצאה-לען אין דער מלוכה-קאסע 1500 זל. פון שטייערן, וועלכע ער האט איינקאסירט. ער איז פערמשפט געווארען אויף 6 חדשים תפיסה.

א רויב-אנפאל

אין דארף וואליא קרישטאפאלסקא, זענען דריי פערמאסקירטע באנדיטען אנגעפאלען אויפ'ן דארטיגען איינוואוינער אנדזשעי שטשענסני, גע-בונדען אלע אנוועזענדע 5 פערזאן מיט שטריק און צוגערויבט געלד און חפצים און ענטלאפען.

די אלעדמירער פאליציי האט פערהאפטעט אנ'אבלאווע, וועלכע האט דערווייל צוגעגעבען.

ווענען דער איינוואנדערונג קיין בראזיליען

קאמוניקאט פון דער יודישער צענטראלער עמיגראציע-געזעלשאפט „יעאס" אין פוילען

אין דעם יאהר 1929 האט זיך בעדייטענד פערגרעסערט דער צושטראם פון יודישע עמיגראנ-טען קיין בראזיליען.

לעצטענס אבער האט זיך די לאגע, לויט די ידיעות פון „היאס-יקא-עמיגדירעקט", געענדערט צום שלעכטען. הויפטזעכליך צוליב דעם, וואס צווישען די עמיגראנטען אין בראזיליען בעמערקט זיך אלץ א גרעסערע צאהל פאכלייט, וועלכע פערמאגען נאך דערצו נישט קיין שום קאפיטאל פאר דער דאזיגער קאטעגאריע עמיגראנטען, ד. ה. פערזאנען אהן בעשטימטע פאכען און אהן שום קאפיטאל צ'ם האנדלען, איז אין בראזיליען נישט בלויז שווער, נאר פשוט אוממעגליך צו בע-קומען ארבייט.

פון פאכלייט עלעמענטען קאנען יא בעקומען ארבייט אין בראזיליען, נאר שווארץ-ארבייטער, ד. ה. אזעלכע, וואס זענען פאקטיש בכח צו טון שווארצע ארבייט, זענען געוואוינט דערצו און זענען גרייט צו טון די ארבייט אין בראזיליען.

לאדזער קאמעראל-טעאטער „ארט" אל. 1. מאי 2 פריהער ענגל. זאל

קינסטל. לייט. מ. בראדרזאן, רזשי. י. סארוגאטש, קאמפ. ד. בייגעלמאן

היינט, מאנטאג, דעם 6-טען — 2 פארשטעלונגען:

„קוים מיט צרות"

16 שלאגער-בומערז 16 / אנהויב 7.45 און 10 אין אווענד

דאנערשטאג, ד. 9. ד. ח. 9 אווענד ווערט געגעבען א גרויס פאפול. פארעס. פאר פעראיינען, ארגאניז. און ארבייט. אינטעליגענץ. ס'ווערט געשפילט „קוים מיט צרות"

בילעטען פון 1-3 זל. ביי דער טעאטער-קאסע יעדען טאג פון 11—1 און פון 5 נאכמ.

וואס יעדער בעל-חוב און קרעדיטאר דארף וויסען

I.

אלגעמיינע כללים וועגען זאיענטשעס

ביים איצטיגען כמעט אויף אלע געביטען פון ווירטשאפטליכען לעבען זיך פיהלענדען מאנגעל און צאהלונגס-מיטלען איז זעלטען ווער ביכולת אויסצופיהרען אין בעשטימטע טערמין די גענומענע אויף זיך געלד-פליכטונגען.

אזוי ווי „נארזארען" האבען די זכיה צו בעקומען בלויז געצעהלטע בעלי-חובות ווערט ממילא דער רוב פערלענגענע חובות אויפגעמאהנט אויפ'ן וועג פון אומרחמנותדיגע עקזעקוציעס.

צוליב אט דער ראזיגער לעצטענס אומגעהייער-וואקסענדער צאהל זאיענטשעס שאפט זיך טאקע א גלענצענדע, משטיינס-געזאגט „קאניונקטור" פאר כל'ערליי ליצמאנטישע און אנדערע עקזעקוטארישע נשמה-כאפער, וועלכע נוצען געשיקט אויס די איבערגעשראקנקייט און אומוויסענהייט פון מייסטענטייל בעלי-חובות און קרעדיטארען פאר זייערע אייגענע אומווירדיגע רייב-צוועקען.

מיר האלטען דעריבער פאר אן אויפגאבע פון ערשטראנגיגער וויכטיגקייט אויספיהרליך צו בעקענען די פעראינטערעסירטע קרייזען פון אונזערע לעזער מיט דער גאנצער ארדינאציע פון א ציוויל'ער עקזעקוציע.

קודם כל וועלען מיר זיך אפשטעלען אויף דער פראצעדור פון א זאיענטשע.

ווי בעקאנט זענען פערהאן צווייערליי זאיענטשעס: אזעלכע וואס ווערען אויסגעפיהרט אויפ'ן סמך פון א צייטווייליגען געריכטס-אורטייל (זאבעזפיעטשעניע) און וועלכע ווערען דורכגעפיהרט לויט א נארמאלען געריכטס-אורטייל.

אין ביידע פאלען קאנען סעקוועסטרירט ווערען אויפ'ן חשבון פון א פערלעגנעם חוב דעם בעל-חוב'ס אייגענטום, אומאפהענגיג פון אומשטאנד, צי עס געפינט זיך ביי איהם אדער ביי אנדערע פערזאנען און אינסטיטוציעס.

יערעס מאל מוז אבער אויפ'ן אזוי-גערופענעם טיטול וויקאנאווטשי נעגוי אנגעזיזען ווערען אויף וואס פאר אן ארט און אויף וואס פאר א געגענשטאנד די זאיענטשע דארף אויסגעפיהרט ווערען.

דעריבער טאקע, מוזען די קרעדיטארען, וועלכע פערקלאגען זייערע בעלי-חובות און געריכט, גלייך אנווייזען דער רעכלאנגטער בקשה (וויסקארזוע פאזוואלאזעי) וואו און אויף וואס די פערלאנגטע עקזעקוציע דארף געריכטעט ווערען.

וויבאלד די עקזעקוציע ווערט געזאגרען נישט דירעקט צום בעל חוב נאר צו די דריטע פערזאנען אין וועמענס רשות ס'געפינט זיך זיין אייגענטום, אדער — ווען מען לאקירט זיינע געלד-רעכנונגען; דעם גלייכען ביי וועמען ער איז בעשעפטיגט (ארבייטסלוין) עווענטועל פון וועמען ער ציהט אנדערע לויפענדע הכנסות (צבי'ש דירה-געלד) — פערפליכטעט דער קאמארניק די אנגעגעבענע פערזאנען און אינסטיטוציעס דורך א געהעריגע רעקלאראציע אויפ'ן סמך פון א פריהער איינגעמאכטע ערקלערונג צו פערהאלטען ביי זיך דעם בעל-חוב'ס זאכען אדער געלד-סומען.

די פערזאנען און אינסטיטוציעס, וועלכע האבען טראץ דער אונטערגעשריבענער רעקלאראציע פונדעסטוועגען ארויסגעגעבען די געפונענע אין זייער רשות זאכען אדער אויסגעצאהלט די סעקוועסטרירטע סומען, קיים האט דורך דער ראזיגער געזעצגעבונג דער קרעדיטאר אנגעוואוירען די מעגליכקייט שפעטער אויסצומאהנען זיין חוב טראגען לגבי דעם געליטענעם און אזא פאל קרעדיטאר די פולע פעראנטווארטליכקייט.

אויב די בעטרעפענדע פערזאנען און אינסטיטוציעס האבען אנגעגעבען פאלשע בעריכטען בנוגע דער פאקטישער סומע, וויפיל ס'קומט דעם בעל-חוב ווערט אויף זיי ארויסגעלייגט א געלד-שטראף אין דער הייך פון צוויי מאל אזוי פיל, וויפיל זיי האבען אין דער אפגעגעבענער רעקלאראציע פארלייקענט.

דעסגלייכען דראהט אויך א געלד-שטראף די פערזאנען און אינסטיטוציעס אין וועמענס רשות עס געפינט זיך דעם בעל-חוב'ס אייגענטום. וועלכע ענטזאגען זיך צו ערטיילען די געהעריגע ערקלערונג בנוגע דער ווערט פון וועלכען אייגענטום און אונטערצושרייבען די פערלאנגטע פון זיי סעקוועסטער-דעקלאראציע.

אין לעצטען פאל האט דער קרעדיטאר דאס רעכט, א חוץ דער פארגעזעהענער שטראף נאך צו פערפיהרען נעגען די דערמאהנטע פערזאנען אדער אינסטיטוציעס א בעזונדערען פראצעס וועגען דער הייך פון בעטרעפענדען חוב: אלענפאלס טראגען זיי די פעראנטווארטליכקייט לגבי די געליטענע דורך זייער בייזוויליגע האנדלונג קרעדיטארען אין די גרענעצען פון די בעהאלטענע ביי זיי ווערטען און שולדיגע געלד-סומען.

י. אינפעלד.

„קינדער פאר קינדער און דערוואקסענע"

(ל) זונטאג, דעם 12 יאנואר, 4 נאכמיטאג וועט פארקומען אין לאקאל פון יודישען יתומים-הויז פילנאצנא 38 א קינדער רעוויו-פארשטעלונג אונטער'ן נאמען „קינדער פאר קינדער און דערוואקסענע". די רעוויו איז איינגעטיילט אין צוויי טיילען און 11 נומערן אין יודיש און פויליש. עס וועט געגעבען ווערען קינדער-מעשה'לעך, לידער פאלקסטימליכע, חסיד'ישע טענץ, גימנאסטיק פון יונגלעך און מיידלעך.

אינסצעניזאציע און רעזשי פון די ה"ה ל. קאפלון און ש. קארמאן, ביי דער נאהענטסטער מיטהילף פון דער פרל. האלצבערג און די ה"ה פרישמאן און פאגעל.

דעקאראציעס, קאסטיומען און די טעכנישע איינארדנונג פון דער סצענע וועלען אויסגעפיהרט ווערען פון די בעסטע קינסטלערישע קרעפטען פון אונזער שטאט.

Dr. JACÓB EYCHNER
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
אל. 1. מאי 16, טעל. 111-24
נעמט אן פון 7—8 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 3—4.

פייערליכע ערעפנונג פון דער הויזבעזיצער-באנק

אינ'ם נייעם לאקאל

זונטאג, 5 נאכמיטאג איז פארגעקומען די פייערליכע ערעפנונג פון דער הויזבעזיצער-באנק אינ'ם אייגענעם לאקאל פיעטריקאווער 39. צו דער ערעפנונג זענען געקומען פארשטעהער פון פערשידענע אינסטיטוציעס, צווישען אנדערע דער פרעזעס פאגאנאווסקי און דירעקטאר גאיצוויטש פון דער קרעדיט-געזעלשאפט פון דער שטאט לאדז. אויס דאנק פאר די בעמיהונגען פון ה' משה העלמאן פאר דער ענטוויקלונג פון דער אויבענדערמאנטער אינסטיטוציע האבען די פארשטעהער פונ'ם קרעדיט-פעראיין און פונ'ם הויזבעזיצער-פעראיין ווי אויך דער ראט און פערוואלטונג פון דער באנק אריינגעטראגען 100 דאלאר איינצושרייבען ה' העלמאן אינ'ם גאלדענעם בוך פון קרן-קימת.

עס איז זעהר כאראקטעריסטיש, אז די ביטע צום דירעקטאריום פון קרן קימת, אז מען זאל אריינטראגען דעם נאמען פון ה' העלמאן אינ'ם גאלדענעם בוך, האבען צווישען אנדערע אונטערגעשריבען דער פרעזעס פונ'ם הויזבעזיצער-פעראיין ה' פאגאנאווסקי און דער רעדאקטאר ה' פריזע. דאס איז דער ערשטער פאל אין לאדז, אז נישט-יודען ווענדען זיך מיט אזא ביטע צום קרן קימת.

פארפאלען

אויף נאוואזארזשעווסקא 17 אין טויער איז צושלאגן געווארען דורך אומבעקאנטע דער 27-יעהריגער קאזימיעש באגאש, אן ארבייטער פון דאמבראווסקא 18. די פאגאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

* * *

בעת א געשלעג איז צושטאכען געווארען מיט מעסערס אויף זאווישא 30 דער ארבייטסלאזער 34 יעהריגער יוזעף פארטיטשינסקי.

ראדיא-פראגראם

מאנטאג, דעם 6 יאנואר

12.10 ווארשא — מוזיקאלישער פריהמארגען פון ווארשעווער פילהארמאניע. 14.20 מוזיק. 15.20 „זעלנער-שאפקע" פון באגוסלאווסקי. 16.00 וועגען אויספלוג קיין זאמפעע. 16.20 מוזיק פון גראמאפאן-פליטען. 16.40 „אין לאנד פון מארמאנ'ס", רעפעראט פון א יאנאווסקי. 17.00 נאכמיטאג-קאנצערט. 18.20–19.00 מעשהלעך פאר קינדער, פ. שעלבורג. 20.00 „אן אויסגעטראכטע פאסירונג" פעליעטאן פון ב. ווראטשינסקי. 20.30 אינטערנאציאנאלער קאנצערט פון בערלין — טראנסמיסיע קיין ווארשע, וויען, פראג, בעלגראד, זאגרעב און בודאפעשט. 22.10 א געשפרעך מיט דער שריפטשטעלערין נאלקאווסקא. 22.35 קאמוניקאט פון דער פוילישער טעלעגראפען-אגענטור. 23.00 סאלאן-מוזיק פון „אאזע".

20.05 ווילנע — „ניי-יאהר וואונשען" וועגען פערשידענע מנהגים, רעפעראט פון פרל. מינקעוויטש. 23.00 דעטעקטאר-שפאציר איבער אייראפא.

19.25 קראקא — „קאמף מיט טראכאמע ביי קינדער".

19.20 קאטאוויץ — „פון די קאמפען אויפ'ן ים" ד"ר מ. בודע.

ספארט-בעוועגונג

מייסטערשאפטס-מעטשען פון פינג-פאנג (טיש-טעניס) אין „קדימה"

דעם פערגאנגענעם שבת איז פארגעקומען די פינאל-מעטשען וועגען דער מייסטערשאפט פון פינג-פאנג (טיש-טעניס) פון „קדימה" אויפ'ן יאהר 1929–30.

די מעטשען זענען געווען בעזונדערס אינטערעסאנט, ווייל די „קדימה" מאנשאפט רעכענט זיך היינט צו די בעסטע אין אונזער שטאט. די מעטשען גרינשטיין—ווידאווסקי I און ליעוקאוויטש—ווידאווסקי I האבען ארויסגערופען גרויס ענטציקונג ביים פובליקום און זענען געשטאנען אויף א הויכער טעכנישער מדרגה. גרינשטיין האט בעקומען דאס ערשטע ארט פאר ווידאווסקי I.

דאס צעטיילען די דיפלאמען איז בעשטימט געווארען אויפ'ן קומענדען זונטאג, ווען ס'וועלען שפילען די רעפרעזענטאנץ-מאנשאפטען פון „חשמונאי" (לאדזער פינג פאנג מייסטער) און „קדימה".

„ארדט"

היינט ווערט צוויי מאל געשפילט

אין „ארדט" ווערט טעגליך געשפילט דאס שטארק אויסגענומענע פראגראם „קום מיט צרות".

די נייע „ארדט"-ארטיסטען האבען זיך פערעקאמענדירט אלס ערשטקלאסיגע קינסטלער. מיט דעם 1-טען פראגראם פון היינטיגען סעזאן האבען זיי בעוויזען צו געווינען דעם בעסטען יודישען טעאטער-עולם.

היינט, מאנטאג ווערט געשפילט צוויי מאל 7.45 און 10 אווענד.

דאנערשטאג ווערט געגעבען א פאפולערע פארשטעלונג פאר פעראיינען, ארגאניזאציעס און ארבייטענדיגע אינטעליגענץ. דער פרייז פון בילעטען פון 1 — 3 זל.

פון קינא-טעאטער „ראי"

נאך א רייהע געלונגענע פילמען האט די דירעקציע פון קינא „ראי" ווידער פערקאנטראקטירט א גאלדענע סעריע פון די בעסטע בילדער. די איצטיגע פרעמיערע א. נ. „רוטא, די צירק-ארטיסטקע" געהערט בלי-ספק צו די שענסטע צירק-דראמען. די הויפטראלען שפילען היט דזשיבאן און דארא גליוער. די מוזיקאלישע אילוסטראציע איז צוגעפאסט צו יעדען בילד.

גרויסע שול-אקציע אין מעקסיקא און ארגענטינא

די העצע געגען די יודיש-וועלטליכע שולען האט אויפגערודערט אלע פריינט פון שול-וועזען. פון אלע וועלט-ווינקעלעך קומען אן ידיעות וועגען גרויסע שול-אקציעס וואס ווערען דארט ארגאניזירט. ס'איז שוין געמאלדען געווארען וועגען דער שול-קאמפאניע און ארגענטינע, אמעריקע. די לעצטע טעג זענען אנגעקומען אינפארמאציעס און די ערשטע הילפס-געלטער פון מעקסיקע און לאנדאן.

דער „הילפס-קאמיטעט אין מעקסיקע פאר די יודיש-וועלטליכע שולען אין פוילען" האט געשיקט די ערשטע 150 דאלאר. אין בריף שרייבען זיי:

„מיר האבען אונטערגענומען אן אקציע פאר דער יודיש-וועלטליכער שול אין פוילען. היינט שיקען מיר אייך א קאנטא 150 דאלאר. מיר ווילען האפען, אז איהר וועט אונז נישט מאכען קיין פארוואורף פאר דער קליינער סומע. סוף היינטיגען חודש וועלען מיר אייך צושיקען ווייטערע סומען".

אין לאנדאן איז געשאפען געווארען א ספעציעלע „הילפס-גרופע צו העלפען די יודיש-וועלטליכע שולען אין פוילען". זיי האבען אריינגעשיקט די ערשטע 6 פונט און שרייבען:

„דאס איז בלויז אן אנהויב פון אונזער אקציע. מיר האבען זיך געווענדעט צו אלע אפטיילונגען פון לאנדאנער ארבייטער-רינג. איבעראל געפינען מיר די שטארקסטע סימפאטיע פאר אונזער קאמפאניע. דער דערפאלג שטייגט איבער אונזער דערווארטונג... אויף דער קאנפערענץ פון ארבייטער-רינג איז אנגענומען געווארען א שטארקע פראטעסט-רעזאלוציע געגען דער העסליכער האנדלונג פון ווארשעווער קהלה ווי אויך געגען דער שענדליכער קאמפאניע געגען די יודיש-וועלטליכע שולען. די קאנפערענץ האט זיך פערפליכטעט צו שטעלען זיך צוזאמען מיט די ארבייטער אין פוילען פאר שוץ פון דער יודיש-וועלטליכער שול."

אויף דער קאנפערענץ איז אויך געזאמעלט געווארען א גרעסערע סומע.

פון יודישען טעאטער

„איהר פערשפילט לעבען"
אין 4 אקטען פון ז. ליבין.
צו די גאסטראלען פון בערטא בעלערינא און חיים שניאור

אין לאדזער יודישען טעאטער, אין פילהארמאניע, האבען מיר פרייטאג אווענד מיטגעמאכט א גרויסע איבעראשונג. די איבעראשונג האט געבראכט בעלא בעלערינא.

מיר האבען געקאנט בעלערינען מיט עטליכע יאהר צוריק בעת זי האט געשפילט אין דער ווילנער טרופע. זי האט דאן פיל צוגעזאגט און האט, ווי מיר זעהען, נישט אפגענארט.

בעלא בעלערינא, וועלכע פלעגט זיין ביי די ווילנער די פערקערפערין פון שטיפעריש, יונגע מיידעלך איז אויסגעוואקסען אין אן ארטיסטקע מיט א ברייטען פערנעהם. זי פערמאגט זיך אויף שטארקע ראלען, וועלכע פערקערפערען פרויען מיט פערזויקאלטע, ברויזענדע איבערלעבונגען און וויקעלט זיך פון זיי ארויס מיט גרויס נצחון.

עס איז איצט נישט צו דערקענען די אמאליגע שטיפערישע בעלערינא. פאר אונז שטעהט איצט א רייפע ארטיסטקע, מיט פיל פערשטענדניש, פאר דער סצענישער קונסט, מיט פיינע אויסערליכע ארטיסטישע מיטלען, מיט א סימפאטישער דיקציע, און געשולטע מאנאציע, אלע איהרע בעוועגונגען זענען געשיקט אויסגערעכענט, איהר לאכען, איהר וויינען און איהר מימיק, זענען פון הויכען ארטיסטישען ווערט.

בעלערינא האט צו איהר ערשטען אויפטריט אויסגעקליבען ליבינס א מעלאדראמע, וועלכע איז אפילו פון מעלאדראמאטישען שטאנדפונקט, שוואך געבויט און שטיצט זיך אויף א געוועהנליכער ספור-המעשה.

רבקה איז פערליבט איבער די אויערען אין איהר מאן דייוויד, דעם גרויסען קינסטלער-מוזיקער, וועלכער האט זי אפגעגט און אוועק מיט א קריסטין.

דין רבקה'ן ליבט זיך ווידער דער מאלער-האנדווערקער איזיהאר, וועלכער איז א פראסטער מענש, נישט געבילדעט און אהן אינטעליגענץ. איזיהאר איז אבער א זעהר גוטער כאראקטער, בעשענקט ער רבקה מיט זיין גוטסקייט פון וועלכען עס געניסען אויך איהרע צוויי קינדער, וועלכע זי האט פון דייוויד'ן.

רבקה האט חתונה מיט איזיהאר'ן, נאר אין הארצען בענקט זי נאך דייוויד'ן און ווען עס מאכט זיך, אז דייוויד קומט צוריק וויל רבקה פערלאזען איזיהאר'ן און צוריקגעהן צו דייוויד'ן. ווייזט אבער איזיהאר ארויס פיל איבערגעגעבענקייט און דאנקבארקייט צו רבקה'ס קינדער און צו רבקה'ן גופא אז זי בעשליסט צו בלייבען מיט איזיהאר'ן.

ביי ליבינען איז מנצח די פשוטע גוט-הארציגקייט.

בעלערינא האט אבער בעוויזען פון דער בלאסער ראל רבקה, צו מאכען א טראגיש-מעלאדראמאטישער פיגור. זי האט אויסגעניצט אלע פעגיקייטען פון רבקה'ס וויכטיגע און נישט-וויכטיגע ליידען און האט זיי ארויסגעבראכט מיט אזוי פיל ארטיסטישער קראפט, אז זי האט קאנצענטרירט ארום זיך א שפאנענדע אויפמערקזאמקייט.

אין מאנכע סצענעס ווי איהר צוזאמענשטויס מיט דער טאכטער סילווא; נאכ'ן צוריקקומען פון דייווידס קאנצערט; דאס בריינגען בלומען צו דייווידס געבורטסטאג; איהר צוזאמענטרעף מיט דייוויד אין די שלוס-סצענע, איז בעלערינע געווען אזוי גלענצענד, אז מען האט פערגעסען, אז זי שפילט א בילינע מעלאדראמע. עס האט זיך געדאכט, אז זי שפילט אין א שטארק דראמאטיש-ווערק פון א גרויסען קינסטלערישען ווערט.

דער ברוזענדער שניאור (איזיהאר) האט בעגלייטען זעהר גוט צוגעשפילט. אויך ער האט נישט געלאזען פערלוירען געהן קיין איין קנייטשעלע און ווינקעלע פון איזיהארס כאראקטער, פון זיינע געפיהלען און איבערלעבונג און אלץ געצייכענט מיט ארטיסטישען פיינגעפיהל.

פרוי נערה (סילווא) האט אויסגעצייכענט אויפגעפאסט איהר ראלע. נערה איז א פעהיגע ארטיסטקע און ווייזט אויך ארויס א דראמאטישען טעמפעראמענט. זי האט אין איהרע צוזאמענשטויסען מיט רבקה'ן (בעלערינא) מיטגעווירקט צו פערשטארקען דעם רושם.

די ארטיסטען פרוי בעזמאן, פרוי פארערמאן, האמבורגער, האקאוו און מאכאראווסקי האבען געשפילט אהן פארוואורף.

טעאטער-מענש.

א ברודער פערפיהרט זיין ברודערס ווייב און א שוועסטער איהר שוועסטערס מאן

גראָדנע. אין דאָרף באָיאַרי, גראָדנער פאָוויאַט, האָט די טעג פּאַסירט זעהר אַ כאַראַקטעריסטישער פאַל, וועלכער איז אַ בולט'ער בעוויז פון דעמאָראַליזאַציע, וואָס האָט זיך שוין אַריבערגעכאַפּט פון שטאָט אין דאָרף אַריין.

אין דאָרף גאַלינקאַ ביי באָיאַרי האָבען געוואוינט צוויי ברידער יאַן און וואַצעק; איינמאָל ענען זיי געקומען אויף אַ דאָרפס-פערוויילונג אין באָיאַרי און דאָ האָבען זיי זיך בעקענט מיט די צוויי שעהנהייטען פון דאָרף, די צוויי שוועסטערס אַנוליאַ און האַמילאַ, וועלכע האָבען אגב אויך געשטאַמט פון דער סאַמע מיוחס'דיגער פאַמיליע אין דאָרף.

האָט זיך יאַן הייס פערליבט אין דער שעה נער אנוליאַ, און וואַצעקס האַרץ איז געפאַנגען געוואָרען דורך דער חנ'עוודיגער האַמילאַ.

ס'האָט לאַנג נישט געדויערט, און אין באָיאַרי זענען מיט גרויס פּאַראַד געפייערט געוואָרען מיט אַמאָלביידע חתונות פון ביידע פערליבטע פּאָרלעך.

די צוויי ברידער יאַן און וואַצעק האָבען פערקויפט זייער באַלעבאַטישקייט אין זייער פריהערדיגען וואוינאָרט און זיך בעזעצט צוזאַמען אין באָיאַרי אין איין הויז און אויף איין שותפות'דיגער ווירטשאַפט.

די ערשטע צייט האָבען ביידע פּאָרלעך געלעבט צווישען זיך, ווי טייבעלעך; אָבער ווער קען זיין אַ חכם און פערשטעהן די בלינדע וועגען פון ליבע; האָט זיך אַנוליאַ ביסלעכווייז ענטוישט אין איהר מאַן יאַן, און געוואָרפען אַן'אויג אויף זיין ברודער און איהר שוואָגער וואַצעק, וועלכער האָט אין איהרע אויגען אַנגעהויבען געפינען וואָס ווייטער אַלץ מעהר חן.

וואַצעק האָט נישט געקענט ביישטעהן די וואַרימע בליקען פון זיין שוועגערין, ער איז וואָס ווייטער געוואָרען אַלץ קעלטער געוואָרען צו זיין ווייב, און איינמאָל אין אַ פינסטערען אָוועגד, ווען ביידע, וואַצעק און אַנוליאַ, זענען געבליבען אַליין אין שטוב, האָבען זיי איינעם פאַר'ן צווייטען ענטפּלעקט זייערע זינדיגע האַרצענס-סודות.

אין אַז יאַן האָט בעמערקט, ווי זיין ווייב ווערט צו איהם אַלס קעלטער, האָט ער זיך פּלוצלינג אַרומגעזעהן, אַז זיין שוועגערין האַמילאַ איז פיל חנ'עוודיגער פון זיין ווייב, און ער האָט אָנגעהויבען אַלץ מעהר צו איהר זיך דערנעהנטערען.

האַמילאַ האָט געפיהלט, אַז איהר מאַן וואַצעק איז שוין נישט מעהר דערזעלביגער ווי פריהער און דעריבער האָט יאַנס וואַרימע אויפמערקזאַמקייט געריהרט איהר האַרץ, און איהר פריהערדיגע ליבע צום מאַן האָט זיך אַריבערגעטראָגען אויפ'ן שוואָגער.

און אָט אַזוי האָט זיך די שטוב פון ביידע פּאָרלעך פערוואַנדעלט אין אַ נעסט פון זינד און דעמאָראַליזאַציע; און דאָס אינטערעסאַנטסטע דערביי איז דאָס, וואָס יעדער ברודער איז געווען זיכער, אַז זיין ווייב איז אַ כשר'ע צנועה, און יעדע שוועסטער איז געווען איבערצייגט, אַז איהר מאַן איז איהר פאַלשטענדיג געטריי.

הימעל און ערד האָבען זיך אָבער געשוואוירען, אַז ס'זאָלען אונטער דער זון קיין סודות נישט זיין:

האָט זיך געמאַכט, אַז ביידע פאַרפאַלקען זענען איינגעלאַדען געוואָרען אויף אַ חתונה אין אַ שכנישען דאָרף: אויף דער חתונה האָט קיין שנאַפּס נישט געפעהלט, ביידע פּאָרלעך האָבען געמאַכט אַ ריכטיגע כוסה און מען האָט פערגעסען, וואו מען האַלט אין דער וועלט; ווי זאָגט מען עס: נכנס יין יצא סוד האָבען זיך לכתחלה אַרויפגערוקט פון טיש יאַן מיט האַמיליע; אין אַ פּאָר מינוט האָט זיך אַרויסגערוקט אויך וואַצעק מיט אַנוליען, און דער צופאַל האָט געוואָלט, אַז זוכענדיג אַ שטיל ווינקעל זאָלען זיי זיך אַנשטויסען אויף דער ערשטער פּאָרל, וואָס האָט זיך געפונען אין אַ גאַנץ אינטימער פּאָזע.

בגלופנדיג איז מען געוועזן, האָט מען פערגעסען, וואו מען געפינט זיך, און באַלד האָבען אַלע געסט דערהערט די קולות און ווען מ'איז זיך צונויפגעלאָפען אויפ'ן טומעל האָט מען זיך דערוואוסט די גאַנצע געשיכטע.

מען קען זיך פאָרשטעלען, וואָס פאַר אַ רושם די מערקווירדיגע געשיכטע האָט געמאַכט אויף אַלע געסט; מ'האָט ביידע פּאָרלעך גוט אָנגעלייגט די זייטען, און נאָכ'ן אָפּשיקען זיי אַ היים אויף בעזונדערע פוהרען, האָט מען דעם גאַנצען ענין איבערגעגעבען דעם גלח, כדי ער זאָל געפינען אַ מיטעל איבערצורייסען דעם זינדיגען פּלאָנטער.

פרוי און געליבטע

א'ן אַנ'ענגלישער צייטונג איז ערשינען פאָלגענדער אַמוזירענדער צעטעל פון פאָדערונגען, וועלכע דער מאַנסביל שטעלט היינט צו טאָג זיין געליבטער און זיין פרוי.

מיין געליבטע מוז זיך אָנטון מיט שיק. מיר איז זעהר אַנגענעהם, ווען אַלע בליקען ווענדען זיך צו איהר, ווען מיר געהען צוזאַמען אַריין ערגעץ-וואו.

מיין פרוי מוז זיך תמיד אָנטון קאָרעקט. עס איז דורכאויס נישט נויטיג, אַז איהר טואַלעט זאָל צוציהען צו זיך אויפמערקזאַמקייט, ווען מיר עסען מיטאָג אויסער דעם הויז.

מיין געליבטע מוז בעזיצען די פעהיגקייט צו פלוידערען לעבהאַפט און שאַרפזיניג אויף די פערשידענסטע טעמען.

מיין פרוי מוז קאָנען הערען וואָס עס רעדען אַנדערע, און אָבהאַלטען זיך פון וועלכע נישט איז געוואַגטע בעמערקונגען.

מיין געליבטע טאָר נישט קאַליע מאַכען מיט קיין שום אַרבייט איהרע פּרעכטיגע הענדטלעך.

מיין פרוי מוז קאָנען קאָכען און זיך פערנעהמען מיט האַנד-אַרבייט.

מיין געליבטע מוז זיין אַ ספּאָרט-פרוי און שפּילען גאָלף.

מיין פרוי טאָר נישט פאָדערען פון מיר אַז איך זאָל זיך צוליב איהר אָפּזאָגען פון שפּילען גאָלף מיט אַנדערע.

מיין געליבטע דאַרף אַרויסווייזען אַנ'אינטערעס צו מיינע אידעאַלען און צו מיין בערוף.

מיין פרוי דאַרף מיר נישט פייניגען מיט פראַגען וועגען דעם, ווי איך האָב פערבראַכט דעם טאָג אין מיין קאַנטאָר.

מיין געליבטע דאַרף זיין בעקאַנט מיט אינטערעסאַנטע מענשען.

מיין פרוי דאַרף זיך אַרומרינגלען מיט אַ פּאָר איהר ענטשפּרעכענדער געזעלשאַפט.

מיין געליבטע דאַרף קענען גוט טאַנצען.

מיין פרוי דאַרף נישט פערוואַנדלען דאָס טאַנצען אין איינע פון איהרע הויפּט-בעשעפטיגונגען.

מיין געליבטע דאַרף טראָגען קורצע האָר.

מיין פרוי דאַרף אַזוי לאַנג נישט שערען איהרע האָר, ווי לאַנג איך וועל נישט קאָנסטאַטירען, אַז די קורצע האָר זענען נאָך מאָדערן.

מיין געליבטע דאַרף מיך ליבען, אַכטען און מיך פאָלגען.

מיין פרוי דאַרף מיך ליבען, אַכטען און אויך מיך פאָלגען.

יודישער סילועטער אויף מאנפארנאס

(ענדע פון 3־טער זייט).

פון דעָר דרשה האָט חברה נאָכגעמאַכט דאָס ווייבערשעָ געוויין: הוי הוי הוי און ווי מיר קלעָגאך! —

א פרעָהליך מאָרעָל־טיידעָל האָט אַרויסגעָלאָזען דעָם ביי יאָהר געָליבטעָן, א שפּאַניעָר, פון איהרעָ אָרעָמס. זי האָט געָעָפעָנט א פּאָר גרויסעָ רעָרשראָקעָנעָ קאָרשעָן אויגעָן. די ציין האָבעָן ווייס געָפינקעָלט אין די דינעָ קאַרמינירטעָ ליפּעָן. דעָר אַלטעָר אַמעָריקאַנעָר איז כסדר געָשמאַנעָן געָוואָרעָרט אין דעָר דרשה.

און דעָר בחור האָט זיך צולאָזט אינ'ם מגיד מאַן:

— וואָס מיינט איהר, טוט איהר דאָ אין דעָם קעָלעָר פונ'ם זינדיגעָן מאָנפּאַרנאַס? וואָס פאַר אַ שליחות ליגט אויף אייך? זעָנט איהר עָפּעָס דאָ גלאָט אַזוי אין דעָר וועָלט? האָט מעָן אייך, סטודעָנטלעָך עָפּעָס גלאָט אַזוי געָטון צרות און פורענויות אין אייעָרעָ לעָנדעָר? איז דעָן דאָ עָפּעָס ביי דעָר השגחה בעליונה זאַכעָן אַזוי גלאָט זיך? ווי קומט איהר דאָ אַלעָ עָפּעָס אין א קעָלעָר? צווישעָן גויים גמורים, אין א גוי'אישעָן יום־טוב, צווישעָן זינד און עבירות רחמנא לצלן!? — אוי ניין — צווינגט זיך דעָר בחור — ניין — אוי דעָר קעָלעָר איז דאָך געָגליכעָן צו די שפּאַנישעָ קעָלעָרעָן! און איהר זעָנט דאָך גלייך צו די אנוסים! און איהר דאַרפט אַרומטראָגעָן דאָס יודישקייט — אָט דאָ טאַקעָ אין דעָם טומעָל — אָט דאָ טאַקעָ צווישעָן די זינדיגעָ — אָט דאָ טאַקעָ אויפ'ן יאַריד פון דעָר וועָלט! — אי — אי אי— און אַז איהר וועָט טון די ראָזינעָ שליחות, וועָט עָס אייך פעָררעָכעָנט ווערעָן ובא לציון גואל במהרה בימינו, אמן...

— אמן — האָבעָן אַלעָ א געָשריי געָטון — און א רונעָרדיגעָר בראַוואָ איז אויסגעָבראָכעָן אין קעָלעָר. נאָר מיט אַמאָל איז געָשעָהעָן עָפּעָס אומגעָרוואַרטעָטעָס. דעָר אַלטעָר זייסעָר אַמעָריקאַנעָר האָט זיך א ריס געָטון פון זיין אָרט. עָר איז צוגעָלאָפעָן צום בחור'ל, איהם אָנגעָכאַפּט ביי די העָנד, צוגעָרריקט צו זיך און א קוש געָטון אין קאָפּ.

א מאַי דיר באַי — האָט עָר אויסגעָרופעָן— און געָנומעָן רעָדעָן אין א געָבראָכעָנעָם יודיש: מיין פאָטעָר איז פון— פון— פון — גראָדנאָ—אָה, מיין אַלטעָר פאָטעָר.... האָט אַלעָמאָל אַזוי געָלעָרעָנט — אָה, מיינעָ, גוטעָ באָיעָס — מיין פאָטעָר — מיין אַלטעָר געָשטאָרבעָנעָר פאָטעָר...

צוויי טרעָהרעָן האָבעָן זיך אַראָפּגעָשנירעָלט פון די אַלטעָ אויגעָן. אַלעָ אַרום זענעָן אויפגעָשטאַנעָן פון די ערטעָר. די שעָהנעָ מאַרעָלקעָ האָט איצט איינגאַנצעָן זיך אָפּגעָרוקט פון איהר שפּאַנישעָן ביי יאָהר געָליבטעָן. א שווערעָ איינגעָשפּאַנטעָ שטילקייט האָט אַלעָמעָן פעָרגליווערט.

דעָר אַלטעָר אַמעָריקאַנעָר האָט זיך אָבעָר גלייך בעָהעָרשט:

— באָיעָס, טרינקט, וואָס איהר ווילט!

האָט חברה א געָשריי געָטון:

— זאָל לעָבעָן דעָר אַמעָריקאַנעָר פעָטעָר.

באַלד האָבעָן זיך בעָוויזעָן ווינעָן, שאַמפּאַניעָר, פלעָשלעָך האָבעָן גענומען שיסען. דעָר אַלטעָר איז מעָהר נישט אַוועָק פון די סטודעָנטעָן. עָר האָט בלויז געָבעָטעָן:

— זינגט, באָיעָס, נאָך יודישעָ לידעָר!

די שעָהנעָ מאַרעָלקעָ האָט נישט אָפּגעָריסעָן די אויגעָן. איהר שפּאַנישעָר קאַוואַליר איז שוין געָוועָן איינגאַנצעָן שיכור, ביי יעָרעָן לידעָל האָט זי ברייטעָר געָעָפעָנט די דינעָ ליפּעָן, וואָס האָבעָן פעָרלוירעָן דעָם קאַרמין פון קושעָן דעָם שפּאַניעָר. איהרעָ אויגעָן זענעָן געָוואָרעָן טרויעָריגעָר און מאַטעָר. ביי יעָרעָן לידעָל האָט זי זיך אַלץ מעָהר אָפּגעָרוקט פון דעָם שפּאַניעָר, און אַז חברה איז שוין געָוואָרעָן גאָר פרעָהליך, געָלאָזעָן זיך אויפ'ן הויכעָן קול, האָט זי מיט אַמאָל א הויב געָטון זיך פונ'ם אָרט און מיט א האַרציגעָר הויך קלינגעָנדעָר שטימעָ גענומען זינגען מיט דעָם רייניסטעָן יודיש:

אוי, טאַטעָ, כ'בעָנק א היים
אוי, מאַמעָ, איך וויל — צוריק!

י. חאמסקי

Dr. med. J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 183-17
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
אייגענע פּראַצאָווניע פון [illegible]
צוריקגעקומען.

Dr. H. WOLKOWYSKI
צעגעלניאַנאַ 25, טעל. 126-87
ספּעציעל אַרצט פאַר הויט- און וועניערישע קראַנקהייטען, מענער-שוועכע, אַלע אַרטען אַנאַליזען, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-לאַמפּע
נעמט אָן פון 2-8 נ.מ. און פון 5-9 עוו.

אקירושנער-מאשין
אין גוטען צושטאַנד ביליג צו פערקויפען.
צו ערפאַהרען קאָנסטאַנטינער 20, וו. 64.

יורידישע עצות

פון דער יורידישער אַבטיילונג ביי די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" פּאַטערשען אויף יורידישע פראַגען, וואָס ווערען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאָן
יורידישע אַבטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט".

נאָר דערלאַנגען אַנ'אַנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה, דאַרף מען צולייגען דעם דאָזיגען קופּאָן מיט דער רעדאַקציע פון שטאָט, היינט די אַנפראַגע ווערט פּרינציפּיעל. אויף אַנפראַגען אָהן קופּאָן, וועט מען אַנטוואָרט נישט געגעבען ווערען.

1 I. G.

אַ ביוראָ פאַר דירות-פּערמיטלונג קען געפיהרט ווערען נאָר אויפ'ן סמך פון אַ קאָנצעסיע. אַזאַ קאָנצעסיע איז בערופען אַרויסצוגעבען דער אינדוסטריע-אַמט ביים מאַגיסטראַט. קיין אויספיהרליכע פאָרשריפטען וועגען דער לעגאַליזאַציע, אָרגאַניזאַציע און טעטיגקייט פון אַזעלכע ביוראָ'ס זענען נאָך דערווייל נישט פערעפענטליכט געוואָרען.

וואָס שייך אַ מאַטרימאָניאַל-ביוראָ וועט מען אויפ'ן שטח פון קאָנגרעס-פּוילען אַזאַ אונטערנעהמונג נישט לעגאַליזירען צוליב ריין-עטישע טעמים.

אַנ'אַנאָנסען ביוראָ האָט נישט קיין רעכט זיך צו בעשעפטיגען מיט די אויסגערעכענטע ענינים.

2 עדעלמאַן פון אַלטשטאָט 11:

3 טש-סקי:

מענען אייערע ענינים דאַרפט איהר זיך פּעה־שטעגרינען מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—5 נאָכמיטאָג מיטבהענגענדיג די צייטונג.

4 מאיראָוויטש:

אויפ'ן חשבון פון פערלעגענעם חוב קען סעקוועסטרירט ווערען בלויז אַ פינפטעל פון אייער וועכענטליכען אַרבייטסלוין.

5 לייזעראָוויטש:

פאַר איבערשעה'ן צאָהלט מען נישט די נאָרמאַלע סומע אַרבייטסלוין נאָר אַנ'הוספה לויט פאָלגענדע נאָרמע: ביז 2 איבערשעה'ן 50 פּראָצ. און פאַר לענגער, ווי 2 איבערשעה'ן — 100 פּראָצ. פון נאָרמאַלען אַרבייטסלוין.

6 אַ לעזערין פון פריי-הייטס-פּלאַץ:

מיר געהען נישט אַריין אין פּרט, צי די אַנקלאַגע איז בעגרינדעט אָדער נישט, מיר ערקלערען אָבער, אַז דער בעאַמטער האָט דאָס רעכט צו רעאַגירען אויף אייער האַנדלונג נישט אַנדערש, ווי נאָר אויף אַנ'איינפאַכע בעליידיגונג פאַר וועלכער ס'דראָהט אייך אומסגעפעהר 2 וואָכען אַרעסט.

7 פנחס רובין:

אויב דער פאָטער האָט נישט קיין חתונה-אַקטען, קומט איהם נישט קיין רעזערוויסטען-אונטערשטיצונג.

8 ס—ן:

אויב דער בעטרעפענדער פּערזאָן איז פערמשפּט געוואָרען צו 1 און אַ האַלב יאָהר טורמע און איז שוין אָפּגעזעסען איבער 1 יאָהר פון פּראַוורטיילטען טערמין אויספיהרענדיג זיך אין דער טורמע אין משך פון דער צייט אָהן פאָרוואורף קען ער גלייך בעפרייט ווערען פון טיורמע.

9 שמערלאָווסקי:

אויפ'ן חשבון פון די פּראָצעס-קאָסטען ווערט גענומען 20 זל.

די סומע מוז מען איינצאָהלען באַלד ביים אַריינטראָגען די אַנקלאַגע.

בעפרייט פון דער פליכט איינצוצאָהלען די דערמאָנטע סומע ווערען נאָר די פּעטענטען, וועלכע שטעלען צו אָרימקייט-צייגנישען. אַזעלכע צייגנישען איז בערופען אַרויסצוגעבען די אַבטיילונג פון עפענטליכער השגחה ביים מאַגיסטראַט.

10 ש. ש. 100:

בעוויס, אויב איהר האָט ערשט בעקומען די פּוילישע בירגערשאַפט און זענט נאָך נישט אַלט קיין 38 יאָהר, קאָן מען אייך נאָך אַריינציהען אין אַקטיווען דינסט.

11 בן חיים:

אויב איהר זענט פער'משפּט געוואָרען אויף אַ געלד-שטראָף אין דער הויך פון 100 זל. איז דער אורטייל אַנ'ענטגילטיגער און איהר קאָנט שוין ממילא נישט אַפּעלירען.

האט אן אומפערהייראטע פרוי רעכט צו האבען א קינד?

א נישט-פערהייראטע פרוי, א מאמע פון קינדער בעהאנדעלט די דאזיגע פראגע

מעג אן אומפערהייראטע פרוי האבען א קינד?

א מאדערנע פרוי, וועלכע האט געוואגט און האט בעשלאסען צו האבען א קינד נישט חתונה-האבענדיג, דערצעהלט איהר ערפאהרונג אין דעם „קאסמאפאליטען מעגעזין" די פרוי, קעיט פולמא, האט געהאט א קינד און האט אפען דערצעהלט דער גאנצער וועלט, אז זי האט עס געטון נישט חתונה האבענדיג. זי ערקלערט, אז זי האט געוואלט האבען אן אייגען קינד, אויף וועלכען דער פאטער זאל נישט האבען קיין שום רעכט. זי אליין האלט אויס דאס קינד, און זי האט זיך ענטזאגט צו הייראטען מיט דעם, וועמען זי האט ספעציעל אויסגעקליבען.

דאס נייעס וועגען איהר איז געווען א גרויסע סענסאציע, און פיל מענשען האבען איהר געשטעלט פראגען וועגען איהר ערפאהרונג. אט זענען מאנכע פון די פראגען, און די אנטווארטען, וואס זי גיט אין דעם זשורנאל:

1. „וואו האט איהר געפינען דעם פאטער פון אייער קינד? ווי אזוי האט איהר זיך צוזאמענגערעדט מיט איהם?

איהר ענטפער אויף דעם איז ווי פאלגט:

צווישען מיינע בעקאנטע זענען געווען עטליכע מענער, וועמען איך האב געהאט גערן און רעספעקטירט. מיר זענען געווען אלטע גוטע פריינד, אבער נישט קיין געליבטע. צו איינעם פון די פריינד האב איך בעשלאסען צו ווענדען זיך צו ווערען דער פאטער פון מיין קינד.

איך האב איהם ערקלערט, וואס איך פלאנעווע צו טון, און ער איז ענטוישט געווארען פון מיין פלאן. מענער זענען פיל וועניגער געוואגט ווי פרויען, ווען עס קומט צו ברעכען אלטע טראדיציעס. ער האט צוערשט נישט געוואלט וויסען פון מיין פלאן און האט געזאגט, אז עס איז לעכערליך, איינגאנצען אונמעגליך, אן אומערהערטע זאך.

אבער איך האב נישט אויפגעגעבען דעם פלאן. יעדען מאל וואס איך פלעג איהם זעהן, פלעג איך מיט איהם רעדען ווי שעהן עס וואלט געווען צו ברענגען אזא מין קינד אויף דער וועלט, ווי איך האב בעגעהרט. עגדליך איז ער פעראינטערעסירט געווארען, אבער בלויז נאכדעם ווי איך האב איהם איבערציינגט ווי טיף און ערנסט מיין בעגעהר נאך א קינד איז.

ווען איך האב איהם איבערגעוואויגען אויף מיין זייט, האב איך איהם ערקלערט מיינע בעדינגונגען. ערשטענס, האב איך איהם געזאגט, טאר ביי אונז נישט זיין קיין פראגע פון געלד. איך מוז זיין איינגאנצען פעראנטווארטליך פאר מיין קינד. דאס קינד דארף זיין איינגאנצען מיינס. ער טאר אויף דעם נישט האבען קיין שום רעכט.

2. „ווי וועט איהר רופען אייער קינד? ער האט דאך נישט קיין געזעצליכע רעכט צו זיין פאטער'ס נאמען".

ער קען טראגען מיין נאמען. פארוואס זאל ער זיך נישט רופען אויף מיין נאמען? איך אליין בין דאך פעראנטווארטליך פאר איהם און וועל איהם ערציהען און אויפהאלטען. איך רוף איהם דאניס אריסטאטעל פולמאן.

3. א מיידעל, וואס האט איהר געשריבען, אז זי האט אויך געהאט אן אונגעזעצליך קינד, אבער זי האט מורא צוצוגעבען עס פאר דער וועלט, ענטפערט זי דאס פאלגענדע:

ווען איך וואלט געהאט דעם מינדעסטען געפיהל, אז איך טו עפעס שלעכטס, וואלט איך נישט געהאט קיין קינד. איך וואלט דערשטיקט מיין בעגעהר נאך א קינד. אבער איך האב דאס נישט געפיהלט. איך האב געזוכט א קינד און גליק אין לעבען, און איך האב זיי ביידע געפונען".

4. „פערדריסט אייך איצט וואס איהר האט געהאט אן אונגעזעצליך קינד"?

ניין, כ'ויזענד מאל ניין! איך בין גליקליך און צופרידען, גליקליך און שטאלץ. איך האב געפינען א לעבענס-בערעכטיגונג. איך האב איצט פאר וועמען צו ארבייטען און שאפען. איך האב א געזונד צום לעבען און עפעס צוזאגייסטערען מיר. די ליידען, וואס איך וועל מעגליך, דארפען אויסשטעהן זענען ווייניגער ווי גארנישט אין פערגלייך מיט דעם גליק וואס מיין זוהן האט מיר געבראכט.

5. „וואלט איהר געטון נאך אמאל די זעלבע זאך"?

יא, איך וואלט עס נאך אמאל געטון. אפילו ווען די גאנצע וועלט וואלט מיך פערדאמט. די וועלט טוט עס נישט, ווייל מיר לעבען אין א מעהר ענטוויקעלטער צייט.

די ערשטע פרויען, וועלכע האבען געוואגט צו פאדערען א גט, זענען בעטראכט געווארען אלס אויסוואורפען פון דער געזעלשאפט. די ערשטע פרויען, וואס האבען געפאדערט שטימרעכט, זענען אויסגעשטאנען דעם געלעכטער און שפאט פון דער וועלט. און איצט, ווען א פרוי וואגט צו נעהמען אזא ראדיקאלען שריט ווי מיינעם, איז דער וועג פאר איהר נישט אויסגעשפרייט מיט בלומען. אבער טראץ דעם אלעמען וואלט איך נאך אמאל געטון פונקט די זעלבע זאך.

פערשטעהט מיך ריכטיג. איך גלויב נישט, אז די וועלט וועט ווען עס איז גוטהייסען, אז אומפערהייראטע מענשען זאלען האבען קינדער. אבער די אונגערעכטע שאנדע פון אן אונגעזעצליך קינד וועט מיט דער צייט פערשווינדען.

6. „און וואס איז מיט דעם קינד'ס פאטער"?

דעם קינד'ס פאטער איז 36 יאהר אלט. ער איז אן אטלעט. ער איז א מענש מיט שכל מיט א געשמאק פאר קונסט און מיט געשעפטס-פעהיגקייט. איך קען איהם פאר די לעצטע דריי יאהר, און ער פערמאגט א פיינעם כאראקטער.

ער איז, פערשטעהט זיך, פעראינטערעסירט אין דעם קינד. ווען מיר האבען געשלאסען אונזער אפמאך, האבען אונז דאקטוירים פערזיכערט, אז מיר זענען פאלקאמען צוגעפאסט איינער צום צווייטען, א פאלקאמענע פאר'ל. ער האט זיך פערפליכטעט, אז דאס קינד, וואס וועט געבוירען ווערען, וועט זיין איינגאנצען מיינס און אז ער וועט זיך נישט ארויסגעבען אלס דעם קינד'ס פאטער, סיידען איך וועל צושטימען צו דעם.

ביי פיל מענער ערוועקט זיך דער פאטער-געפיהל ערשט נאכדעם ווי א קינד ווערט געבוירען. דאס איז אויך געשעהן אין דעם פאל. ווען דאס קינד איז אלט געווארען עטליכע טעג, האט דער פאטער מיך אפגערופען אויפ'ן טעלעפאן און געזאגט:

„דער פאקט, וואס דאס קינד איז א יונגעלע, ענדערט די גאנצע לאגע".

„ווי אזוי ענדערט עס"? — האב איך געפרעגט.

„איך האב אלע מאל געוואלט האבען א יורש, וואס זאל פעראייביגען מיין נאמען. און אויב דו וועסט מיט מיר חתונה האבען, וועט דאס אונזער קינד קענען טון".

איך האב איהם געענטפערט ענטשידען: ניין. זיין פערלאנג צו פעראייביגען זיין נאמען האט מיך גארנישט אינטערעסירט און איך האב איהם נישט געלאזט פערנארען מיך אין פלאן פון חתונה.

7. „זאל עפעס דער פאטער בייצושטייערען פאר דעם קינד'ס אויסהאלטונג"?

ניין, ער העלפט נישט אויסהאלטען דאס קינד. איך וועל דאס איהם נישט לאזען טון. ער האט פיל מאל געבעטען זיך ביי מיר, אז איך זאל ביי איהם געהמען געלד פאר דעם קינד, אבער איך ערלויב דאס נישט. אונזער אפמאך איז געווען, אז איך און בלויז איך אליין זאל אויסהאלטען מיין קינד.

8. „וואס וועט איהר זאגען אייער קינד ווען זיין אפשטאמונג"?

איך וועל איהם דערצעהלען דעם אמת, דעם גאנצען ריינעם אמת. וואס דען קען איך איהם זאגען? איך וועל נישט ארויפלאזען קיין פאלשקייט אדער ליגען צווישען אונז.

איך האלט נישט, אז — פערהייראטע צי נישט פערהייראטע — פרויען דארפען האבען קינדער אויף הפקר, אדער דארפען זיך בעציהען צו דעם לייכטזיניג. עס איז א גרויסע פעראנטווארטליכקייט צו האבען א קינד, און די פעראנטווארטליכקייט וועט געדויערען נישט איין טאג און נישט צוויי, נאר דעם גאנצען לעבען. די וועלט וועט פון דער „אונגעזעצליכער" מוטער פאדערען דין וחשבון פארוואס זי קעהרט איבער איינעם פון איהרע געזעצען. זי מוז בערעכטיגען דעם שריט דורך דעם, וואס זי ענטוויקעלט א קינד, וואס זאל עפעס ברענגען דער וועלט — אן אויסנאהם קינד, א גאון.

און דעם קינד איז זי שולדיג נאך מעהר ווי דער וועלט. אויב זי הויבט אן זיין לעבען מיט דעם שטיין פון אונגעזעצליכקייט אויף זיין האלז, מוז זי עפעס טון, וואס זאל פערלייכטערען זיין משא... זי מוז זיין אי א פאטער, אי א מוטער צו דעם קינד.

וואס אנבעלאנגט די פינאנציעלע שוועריגקייטען, מוז א פרוי פערמאגען נישט נאר גענוג געלד פאר די באלדיגע בעדערפענישען, נאר אויך פאר דער צוקונפט. איך וויל געבען מיין קינד א גוטע בילדונג. איך וויל איהם געבען דאס בעסטע וואס די וועלט פערמאגט. איך וויל איהם ענטוויקלען פיזיש און קולטורעל. איך וועל פרובען מאכען אן אטלעט פון איהם און איך וועל איהם געבען א קינסטלערישע ערציהונג. ער וועט זיך לערנען מוזיק, ליטעראטור, מאלעריי. איך וועל איהם שיקען אין שולע און מאכען פון איהם אן אמת-קולטורעלען, ציוויליזירטען מענשען.

9. „האט איהר נישט מורא, אז מען וועט אויפווארפען אייער קינד דאס, וואס ער איז אונגעזעצליך געבוירען געווארען"?

איך האב פאר דעם נישט מורא. מיר לעבען אין א מעהר פערנינפטיגע צייט. ביז וואנען מיין קינד וועט אויסוואקסען וועט די לאגע ווערען נאך בעסער אין גרינגער.

10. „וואס פאר א פלענער האט איהר פאר אייער קינד"?

„איך וויל, אז מיין קינד זאל אויסוואקסען א פאעט, א ליטעראט, ווייל די שריפטשטעלער, די דראמאטורגען און פאעטען זענען די, וואס דענקען פאר אונז. זיי לעבען אייביג, ווייל דאס, וואס זיי שאפען, בלייבט לעבען און בערייכערט אונזער וועלט.

Dr. med.
B. Robinzon
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
פעטריקאווער 10, טעל. 131-86
נעמט אן פון 8–9½ פריה און פון 3½–4½ נאכמ.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן.
געסט פון אמעריקא! געסט פון אמעריקא!
גאסטראלען פון די בעוו. הויפט-ארטיסטען, גרינדער פון דער 1. ווילנער טרופע
בעלע בעלערינא, חיים שניאור
היינט, מאנטאג, דעם 6-טען, 9 א זייגער אין אוונט
גרויסע פאפולערע פארשטעלונג פון 1 ביז 2.50
די דראמאטישע לעגענדע פון דעם בעוואוסטען שרייבער ש. אנ-סקי
„דבוק"
אין 3 אקטען פון ש. אנ-סקי.
הויפט-ראלען: „לאה" – בעלערינא;
„מיראפאלער צדיק" – חיים שניאור.
ס'נעהמט אנטייל (לויט א.ב.) פרויען: בעזמאן, מאכאראווסקא, נערה, מאדערמאן. מענער: אריעל, אייזענבערג, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, נייהויז, פאלאנסקי, ראקאוו.
אדמיניסטראטאר: מ. ארנוואלד. מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן.

ס'גייעג נאכ׳ן שאטען

(סענסאציאנעלער ראמאן) 9

די פרוי ליפאווסקא איז געווארען אומרוהיג:

— א קלאפ? דיר האט זיך עס מסתמא אויסגעדאכט?

— איך האב עס איהם גלייך געזאגט, — האט נעללי הערקלערט, — און איך האב איהם צוגעזאגט, ער זאל מיט אונז צופאהרען קיין לאדז.

— און ער?

— דו האסט דאך אליין געזעהען אין וואס פאר א שטימונג ער איז. ביים עסען האט ער דאך א ווארט נישט ארויסגערעדט... און דו ווייסט דאך אליין אז וואו איז ער זעלטען... מיר איז זעהר אונאנגענעהם אזוי צו טראכטען, אבער מיר האט זיך אויסגעדוכט, אז ווי נאר איך האב איהם דערמאהנט דעם הער וואלדמאנס נאמען, האט ער זיך איינגאנצען געענדערט.

— איך האב עס אויך בעמערקט, — האט זיך די מוטער פערזארגט אנגערופען — איך האב אבער געמיינט, אז ער האט שוין איהם עטליכע מאל געזעהן אין אזא צושטאנד.

נעללי האט נערוועז געצופט איהר נאזטיכעל.

— מיינסטו נישט, מאמא, אז דאס האט עפיס א שייכות מיט מיינע בעציהונגען צו וואלדמאנען?

— האט שטיל א פרעג געטון דאס מיידעל, אפווענדענדיג דעם בליק פון דער מוטער.

— אך, וואס רעדסטו, טייערע! ווארף זיך עס ארויס פון קאפ. איך קאן אויסגעצייכענט די מיינונג פונ'ם פאפא וועגען דעם ענין, און צווישען אונז רעדענדיג, קאן מען גאר קיין בעסערס נישט אויסטרוימען. ניין, ניין, ליבע מיינע, דער הער וואלדמאן, איז אין דער זאך נישט שולדיג.

מיט צוואנציג מינוט שפעטער האט פינקוס ליפאווסקי געקלאפט אין דער טיר פון א קליינעם יובעליר-געשעפט אויף איינער פון די ווארשאווער אפגעלייגטע געסלעך.

ביי דעם דריטען קלאפ האט זיך די טיר עפעס אפגעעפענט, און אין דרויסען האט ארויסגעקוקט א שלעכט-אויסראזירטער פנים, און א פאר אויגען האבען א פינטעל געטון פון הינטער שטעלענע ברילען אפויר.

— גוט מארגען, טאנצמאן!

— שלום עליכם... גייט אריין שנעלער! — האט א מורמעל געטון דער באלעבאס, און שנעל צוקלאפענדיג הינטער דעם וואסט די טיר, האט ער איהם אריינגעפיהרט אין א הינטער-חדר.

די לאדענס זענען געווען צוגעמאכט און אין דעם ענגען צימערל איז געווען היים און דושנע. איז א ווינקעל האט געהרושעט אן עלעקטרישער אויווען און אויף דער פאלצע זענען געשטאנען אויסגעשטעלט אין א רייה גאלד-געסען. איבער'ן אויווען איז געווען אויפגעהאנגען אן אייזערנער קעסעל צו אפגיסען מעטאל.

דאס יובעליר-געוועלבעל צום דרויסען איז געווען בלויז אן אנשטעל.

אלע „געשעפטען" זענען ערלעדיגט געווארען אין דעם הינטער-צימער, וואס איז געווען פערוואנדעלט אין א גאלד-גיסעריי, דאס האבען פערשידענע גאלדענע חפצים פערלוירען זייער אייגענטליכען אויסזעהן. די טייערע שטיינער פלעגען ארויסגענומען ווערען פון די פאסונגען, און דאס גאלד און פלאטין פלעגט איבערגעגאסען ווערען אין ברוך-שטיקער...

טאנצמאן האט פערמאכט הינטער זיך די שווערע דעמבענע טיר, און אומרוהיג א קוק געטון אויף זיין אנפיהרער.

— ס'איז עפעס געשעהען? איהר קומט דאך צו מיר זעלטען אינמיטען העלען טאג...

— יא, איך דארף מיט אייך א שמועס טון, — האט ליפאווסקי פערכמארעט געענטפערט, צוזעצענדיג זיך צום טיש, און פערויכערענדיג א פאפיראס

— איז גארנישט געשעהען פון יענעם מאמענט אן, ווי איך האב אייך געזעהען?

טאנצמאן האט פערטראכטערהייד א קראץ געטון דעם שטערען.

— ניין! ראכט זיך, אלץ איז אין ארדנונג!.. ק. האט היינט געקלונגען, ער האט זיך דערוואוסט פון אנדערע, אז איהר האט ארויסגעגעבען א בעפעהל אויף רינסמאנ אינדערפריה, און ער האט עס מיר מיטגעטיילט.

— און מעהר האט גארנישט פאסירט?

— אויף וויפיל איך ווייס — גארנישט.

— גוט! איצט הארכט מיך אויס, טאנצמאן: ס'איז געשעהען א זעהר אונאנגענעהמע זאך, אזא זאך, וואס הויבט מיר גארנישט אן צו געפעלען.

ליפאווסקי האט זיך פערצונדען מיט א פאפיראס און איז אויף א ווייל פערהילט געווארען אין קנוילען בלויעם רויך.

— וואס?... וואס חילט איהר זאגען? — האט דער „יובעליר" נערוועז א פרעג געטון. — פאליציי האט דערשנאפט?... מען איז זיך געקומען אינפארמירען?

— ניין... נישט דאס.... אבער... מיט אייך ווארט — אט וואס: אויב ביי אונז האלט זיך בעשיטען א שפיאן, א מסור, א פערעטער, איז וועה, רעכענט איהר, וואלט ער געקאנט זיין?!

— גאט מייגער! — האט טאנצמאן ארויסגעשעפטשעט — איהר מיינט עס אויף צונ'אמת'ן?.. איהר מיינט, ס'האט זיך בעשיטען א שפיאן?

— ליפאווסקי האט אויסמערקזאם-דורכדרינגענדיג א קוק געטון אויף איהם און געענטפערט:

— יא.

טאנצמאן האט א קוק געטון אויף זיין אנפיהרער און צוטראגען א קנאק געטון מיט די הארע פינגער.

— כ'רעכען, אז מ'וועט איהם דארפען אפווישען?

— מסתמא שוין. — האט ליפאווסקי געענטפערט און אריינגערוקט די האנט אין בוזים-טאש.

(פארטזעצונג קומט).

הילפס-פעראיין „תּומכי אורחים“

הײַנט, מאָנטאָג, דעם 6. יאַנואַר 1930. 4 אַ זייגער נאָכט. קומט פאָר אין פעראיינס לאָקאַל אויף פאַמאַרסקאַ 18 די

יעהרליכע גענעראל-פערזאמלונג

מיט פאָלגענדער טאָג-אָרדנונג:

1) ערעפנונג, 2) וואַהל פון אַ פאָרזיצענדען און אַסעסאָרען, 3) פאָרלעזען דעם פּראָטאָקאָל פון דער לעצטער גענעראַל-פערזאַמלונג, 4) בעריכט פון דער טעטיגקייט, 5) בעריכט פון דער רעוויזיאָנס-קאָמיסיע, 6) וואַהלען פון אַ פערוואַלטונג און רעוויזיאָנס-קאָמיסיע, 7) בעשטעטיגען אַ בודזשעט אויפ׳ן יאָהר 1930 און 8) פערשידענע פאָרשלאָגען.

בעמערקונג: לויט § 19 פון די סטאַטוטען וועט ביי נישט אַ גענוגענדע צאָהל אָנוועזענדע מיטגלידער, די פערזאַמלונג פאָרקומען צום צווייטען טערמין פּינקטליך 6 אָוונד.

קיין ספּעציעלע איינלאַדונגען ווערען נישט אַרויסגעשיקט.

מיט אַכטונג די פערוואַלטונג פון „תּומכי אורחים“

Kino MIMOZA

ul. Kilińskiego 178.

הײַנט און פאָלגענדע טעג!

„אינטריגאַנט“

אין דער הויפּט-ראָלע:

EMIL JANNINGS

נעכסטער פּראָגראַם:

אויסטערלישע ליגענס פון נינאָ פּעטראָווגא

פערשטאַרקטער אָרקעסטער. פערשטאַרקטער אָרקעסטער.

דער זאַל איז גוט בעהייצט.

אַ קוואַליפיצירטע שניידערין זוכט פּריוואַט-שטעלען צום נייהען.

1 קאָמיענאַ 1, ביי זאַנדבערג.

אַ יונגערמאַן זוכט בעשעפטיגונג ביי וואָס עס זאָל נישט זיין. צו ערפאַהרען נאָווע זאַרזשעווסקאַ 30, חיים בערגער.

השבת אבדה.

ס׳איז פערלוירען געוואָרען אַ וועקסעל אויף 36 זל. אויסשטעלער מ. סענדעלסאָן, אָרדרע מ. קאַץ, צאָהלבאַר דעם 30. יאַנואַר 1930. דער וועקסעל הערט ערקלערט פאַר אומגילטיג. אָבצוגעבען צו ס. פּראַמער, פּאָלודניאַ 16.

DR. MED.

L. Pikielny

אוראָלאָג

ספּעציאַל-אַרצט פאַר נירן, בלאָז און האַרן-קראַנקהייטען

8 NAWROT 8, tel. 2,19-90

נעהמט אָן פון 4–7 אָוונד.

צוריקגעקעהרט.

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al. Kościuszki 27

tel. 51-78

הויט און װענערישע קראַנקהייטען און ליכטהיילאינסט.

נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונד

אַנ׳אָרט צום שלאָפען

פאַר אַנ׳אָרענטליכען יונגנמאַן, איז אָבצוגעבען. פּאָמאָרסקאַ 14, אויפ׳ן הויף, 2. שט., בײַ ראָסק.

Dr. med.

W. EYCHNER

גינעקאָלאָג-אַקושער

זגערזשער 11.

טעל. 34-72

נעמט אָן פון 6–8 אָוונד

לעטשניצע

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און דענטיסטישער קאַבינעט.

זשעזשינער 11, טעלעפאָן 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד.

ד״ר איזיק נאָז, האַלז, אויערן קר	$4^1/_2$—$5^1/_2$
ד״ר קערשנער קינדער-קראַנקה.	9-11 $4^1/_2$-5
ד״ר שיפמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	12—2
ד״ר לובינסקי הויט און געשלעכט-קר.	$12^1/_2$—$1^1/_2$
ד״ר שפירנעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד״ר גאָלדבלאַט אויגען-קראַנקה.	$12^1/_2$—$1^1/_2$
ד״ר חיים כירורגישע קראַנקהייטען	2—3
ד״ר שפּרעכאָסקי פרויען און געבורטס-הילף	$4^1/_2$—$5^1/_2$

ספּעציאַל-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א.א. און פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהל. איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציע אויף פערלאַנג היינזמען און שטאָט. און לאַבאָראַטאָריום אַנאַליזען אַלע אַרט אַנאַליזען, אויך פּלעגמע און בלוט

איספּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז בעעפענט געוואָרען

א רענטגען-אינסטיטוט.

ד״ר לאָזשינסקי סטאַראָפּאָלסקאַ

צאָהן-אַרצט 10—1 3—6

קינסטליכע ציין, קראָנען, פּלאָמבען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג

צאָהן-אַרצט

St. Gelberg

וואוינט יעצט

Zawadzka 14, tel. 108-33

נעהמט אָן פון 10–2 און פון 4–7.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

פּיאָטרקאָווסקאַ 1

[illegible]

היזים 3 ה.

אגרויס צימער מיט אַ בעזונדערען אײַנגאַנג — (מעגליך גלייך פון די טרעפּען) אַלס סוב-לאָקאַטאָר ווערט זאָפאָרט געזוכט. אָפּערטען אונטער „H“

MIEJSKI KINEMATOGRAF OSWIATOWY

Wodny Rynek (róg Rokicińskiej).

Od wtorku, dnia 31/XII. 1929 roku do poniedziałku, dn. 6.I. 1930 roku

PAT I PATACHON

JAKO

GAZECIARZE

Arcywesoła komedja w dziesięciu aktach.

מה שהיה הוא שיהיה, ומה שנעשה הוא שנעשה!

זאָ זאָלסטו ווייטער קומען צו לויפען אין בעוו. רעכטסקאָנסולענטען-ביוראָ צו ה׳

מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17

(זאַכאָדניאַ 52) טעל. 148-79

וואו עס ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס: ציווילע, קאַרנע, האַנדלאָווע, אַפּעלאַציעס, אַדוואָקאַניעס, קלאָוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, וועגען דירות און אויסלאַנד רעזשיסטער, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

מיט אַכטונג

מאַנעלאַ, רעכטסקאָנסולענט

פּעטריקאָווער 17.

וויכטיג פאַר מענער און פרויען!

פערשידענע דאָקטאָרסקע ביכער צום ביליגסטען פּרייז, ווי וועגען שוואַנגערשאַפט פּרייז 40 גר., וועגען מענער-שוועכע 50 גר., וועגען אָנאַניזם 30 גר., הויז-דאָקטאָר — 40 גר. און נאָך אַנדערע קריגט איהר נאָר בײַם צייטונגס-פערקויפער

וועלנאַרזש, אַלטשטאַט 1.

אויך קריגט איהר צו קויפען פערש. ביכער און אויך לידער און מאָנאָלאָגען צום ביליגן פּרייז, איך קויף אויך אַלטע ביכער און גיב ביכער צום אויסצולייען אויף חודש און אויף שטיק מיט ביליגען פּרייז. געדענקט דעם אַדרעס.

די מעכאַנישע שלאָסערײַ און שווייסערײַ

פיהרט אויס זאַמטליכע מאַשין-רעפּעראַטורען, שווייסונגען, צופּאַסונג פון מאַשינען-טיילען מיט גאַראַנטיע און :—: געגען ביליגען פּרייז :—:

J. REDER, Łódź

11 קאָנסטאַנטינער 11 (רוג זאַכאָדניאַ)

פּריוואַט-וואוינונג: גדאַנסקאַ 20.

אַ לאַנגיעהריגער געוועזענער גערכטס-סעקרעטער

שרייבט אַלערליי ביטעס און קלאָגעס, קלויזולעס און זאַבעזפּיעטשעניעס אין אַלע שטעדט פון פּוילען.

אַ גוטער ספּעציאַליסט אין מיליטער-ענינים

B. MANN, Piotrkowska 10.

Z okazji zaślubin

p. **BETTY BANUS**

z p. **LEONEM KOCHERMANEM**

(w Bruxelli) życzy wiele szczęścia i różowej przyszłości.

1822 **Grysza Korbman.**

שוין אַרויס פון דרוק דער יאָבואַר-נומער פון דער לאָדזער צייטשריפט פאַר ווירטשאַפטליכע, געזעלשאַפטליכע און קולטורעלע פראַגען

„אילוסטרירטער פּוילישער מאַנטשעסטער“

אונטער דער רעדאַקציע פון אלי באָרוכין.

מיט אַרטיקלען פון: פּראָפ. ד״ר משה שאָר, פּראָפ. ד״ר מ. באַלאַבאַן, סטאַראָסטע אַלעקס. רזשעוווסקי, גאָטשעלניק ע ראָסט, פּרעזעס אָסקאַר קאָהן, וויצע-פּרעזעס יוליוש לעווענשטיין, אַדוו. א. ציממערמאַן, קאָנסול דיר. מ. קאָהן, אַדוו. ז. שמרויך, ד״ר ווילהעלם פּאָלעק, אלי באָרוכין, ז. שפּעט, א. העפּיג, ק. ראָסטוואָראָווסקי, י. זשורקאָווסקי, אָסקאַר בערמאַן, דיר. א. בירקענהיים, ד״ר א. אַקערבערג, מאַגיסטער ש. גוגון א. אַ.

דער נומער איז רייך אילוסטרירט און עסטעטיש אַרויסגעגעבען. פּרייז 75 גראָשען.

צו בעקומען ביי אַלע צייטונגס-פערקויפער.

כ׳קויף און פערקויף

מעבעל

דיוואַנעס, פּעלצען, ניי-מאַשינען, גאַרדעראָבען, סאַמאָוואַרען א.ז.וו. און צאָהל די העכסטע פּרייזען

א. וויינצמאַן, נאַרוטאָוויטשאַ 19

אין מעבעל-געוועלב

(פּריוואַט-וואוינונג: שענקיעוויטשאַ 29)

בײַ מיר איז שטענדיג דאָ פערשידענע געניצטע מעבעל אין גוטען צושטאַנד צו פערקויפען.

לעטשניצע

פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד״ר ראַקאָווסקי נאָז האַלז, אויערן קר.	10—11 2—3 7—6
ד״ר רוזשאַנער הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד״ר גאָלדשטיין- אויגען-קראַנקהייטען פּאָלאַק	1—2 7—8
ד״ר יוסטמאַן נערווען קראַנקהייטען	12—2 חוץ זונ.
ד״ר ראָזענצווייג קינדער-קראַנקהייטען	10-12 4-5
ד״ר פּאָפּיערני פרויען און געבורטס-הילף	$11^1/_2$-1 5-6
ד״ר קאַנטאָר כירורגישע-קראַנק.	$4^1/_2$-$5^1/_2$ זונ. 1—2
ד״ר ווײַנבערג אינ. הערץ לונגען	12—1, $6^1/_2$—$7^1/_2$
ד״ר סטופּעל רענטגען	12—2, 4—6
א. גראָדזענסקי צאָהן-אַרצט	3—7
נ. ראָזעס צאָהן-אַרצט	8—2

צאָהן-מעגדהאַלונג, פּלאָמבירונגען, קראָנען, מאַסטען א.א.וו.

בײַ דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען-אינסטיטוט

הײַלונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בעשטראַלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. אַ קורס פאַר שטאַמלער. אימפּונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכם

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג

ווי זיט אין דער שטאָט.

ערצט.-קאָסמעטיש. קאַבינעט

פּרל. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5–7 אָוונד

ענדליך

האָבען זיך אַלע איבערצייגט אין די פאַטענטירטע

פעלד-בעטען

PALMA-PATENT וועלכע זענען פּראָבירט מיט דער שוץ-מאַרקע זענען די פּראַקטישסטע און דיערהאַפטסטע מיט אַ גאַראַנטיע אויף 3 יאָהר, עמפּפעהלען מיר אויף לאַגער.

אויסערדעם בעזיצען מיר אין אַ גרויסען אויסוואַהל

ניקעל-בעטען, ניקעל-קינדער-בעטען, טיש-בעטען, אַמעריקאַנקעס, קינדער-וועגעלעך, קינדער-בענקעלעך אויף רעדלעך. פעטער-מאַס. געבעטס, שעזלאָנגען און קאַנאַפּעס

מאַטראַצען, קאָווערטעס און טאַפּעטשאַנעס

בעמערקונג: בעטלעך מיט ווענטלעך ווייס און ברוין 17 זל., פּאָליערט-בעטלעך 14 זל.

רעעלע בעהאַנדלונג, -- פאַבריקס-פּרייזען, -- ווענטליכע רעפּעראַטורען.

הורש לאָדז, פּאָלנאָצנאַ 24, טעל. 31-85 רעטיך

אַבאָנעמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט צושטעלען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד — 8 זל.

פאַר׳ן אינהאַלט און טערמינען פון די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך

די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בײַטאָג און בײַנאַכט.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפּאַלטען

אין טעקסט—40 " " " 60— " " " " 4

נאָכ׳ן טעקסט—12 " " " 18— " " " " 8

[illegible] 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg.

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.

Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman